

SpareBank 1 Gruppen AS

Rapport om solvens og finansiell stilling pr.31.12.19
(SFCR)

Styrevedtatt:
Oslo, 25. juni 2020

INNHALDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	4
A. VIRKSOMHET OG RESULTATER	7
A.1 VIRKSOMHET	7
A.2 FORSIKRINGSRESULTAT	9
A.3 INVESTERINGSRESULTAT	11
A.4 RESULTAT FRA ØVRIG VIRKSOMHET	14
A.5 ANDRE OPPLYSNINGER	17
B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG KONTROLL	18
B.1 GENERELLE OPPLYSNINGER OM SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL	18
B.2 KRAV TIL EGNETHET	22
B.3 RISIKOSTYRINGSSYSTEMET	23
B.4 INTERNREVISJONSFUNKSJONEN	27
B.5 AKTUARFUNKSJONEN	27
B.6 UTKONTRAKTERING	28
B.7 ANDRE OPPLYSNINGER	29
C. RISIKOPROFIL	30
C.1 FORSIKRINGSRISIKO	31
C.2 MARKEDSRISIKO	36
C.3 MOTPARTSRISIKO (KREDITTRISIKO)	37
C.4 LIKVIDITETSRISIKO	38
C.5 OPERASJONELL RISIKO	39
C.6 ANDRE VESENTLIGE RISIKOER	39
C.7 ANDRE OPPLYSNINGER	39
D. VERDSETTING FOR SOLVENSFORMÅL	40
E. KAPITALSTYRING	42
E.1 ANSVARLIG KAPITAL	42
E.2 SOLVENSKAPITALKRAV OG MINSTEKAPITALKRAV	42
E.3 BRUK AV DEN DURASJONSBASERTE UNDERMODULEN FOR AKSJERISIKO VED BEREGNINGEN AV SOLVENSKAPITALKRAVET	45
E.4 FORSKJELLER MELLOM STANDARDFORMELEN OG BENYTTETDE INTERNE MODELLER	45
E.5 MANGLENDE OPPFYLLELSE AV MINSTEKAPITALKRAVET OG MANGLENDE OPPFYLLELSE AV SOLVENSKAPITALKRAVET	45
E.6 ANDRE OPPLYSNINGER	45
F. VEDLEGG	46
F.1 OFFENTLIGE QRT	46

TABELLISTE

Tabell 1: Nøkkeltall Solvens II per 31.12.19.....	5
Tabell 2: Endring SCR 2018-2019.....	5
Tabell 3: Eierstruktur SpareBank 1 Gruppen AS.....	7
Tabell 4: SpareBank 1 Gruppen – resultater og nøkkeltall 31.12.19.....	8
Tabell 5: Bransjefordelt resultatregnskap 2019.....	10
Tabell 6: Bransjefordelt resultatanalyse 2019.....	10
Tabell 7: Forsikringsresultat fordelt pr. bransje.....	11
Tabell 8: Fordeling på aktivaklasser og avkastning for kollektivporteføljene.....	12
Tabell 9: Fordeling på aktivaklasser og avkastning for selskapsporteføljen.....	12
Tabell 10: Fordeling av avkastning og forvaltning kostnader for investeringsvalgporteføljen.....	13
Tabell 11: Investeringsresultater.....	14
Tabell 12: Investeringsresultat pr. aktivaklasse.....	14
Tabell 13: Resultatutvikling ODIN Forvaltning AS.....	15
Tabell 14: Resultatutvikling SpareBank 1 Factoring AS.....	15
Tabell 15: Resultatutvikling Modhi Finance konsern.....	16
Tabell 16: Resultatutvikling Conecto AS.....	16
Tabell 17: Resultatutvikling LO Favør AS.....	16
Tabell 18: Resultatutvikling SpareBank 1 Spleis AS.....	17
Tabell 19: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester SpareBank 1 Forsikring AS.....	28
Tabell 20: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester Fremtind Forsikring AS.....	29
Tabell 21: Scenarioanalyser SpareBank 1 Gruppen konsern.....	31
Tabell 22: Risikotyper Forsikringsrisiko liv.....	32
Tabell 23: Risikotyper Forsikringsrisiko Helse.....	34
Tabell 24: Risikotyper Forsikringsrisiko skade.....	35
Tabell 25: Risikotyper markedsrisiko.....	36
Tabell 26: Tilgjengelig solvenskapital pr. 31.12.19.....	42
Tabell 27: Endring tilgjengelig kapital 2018-2019.....	42
Tabell 28: Endring SCR 2018-2019.....	44

FIGURLISTE

Figur 1: Juridisk struktur for selskaper i SpareBank 1 Gruppen konsern.....	7
Figur 2: Virksomhetsstyring i eiendomsselskapene til SpareBank 1 Forsikring AS.....	21
Figur 3: Rammeverk for risikostyring.....	24
Figur 4: Overordnet risikoprofil basert på standard formelen.....	30
Figur 5: Fordeling av hovedkategorier risiko etter standardmetoden.....	30
Figur 6: Forsikringsrisiko liv.....	32
Figur 7: Forsikringsrisiko Liv.....	33
Figur 8: Risikokategorier Forsikringsrisiko Helse.....	33
Figur 9: Forsikringsrisiko helse SpareBank 1 Gruppen konsolidert.....	34
Figur 10: Forsikringsrisiko skade.....	34
Figur 11: Markedsrisiko SpareBank 1 Gruppen konsolidert.....	36
Figur 12: Endringer fra EK IFRS til tilgjengelig solvenskapital pilar 1 SB1G konsern.....	40
Figur 13: Solvens II balanseverdier og solvenskapitalkrav per 31.12.19.....	43
Figur 14: Solvenskapitalkrav pr. risikosegment.....	45

SAMMENDRAG

Rapporten omhandler konsernets virksomhet og resultater, systemet for risikostyring og internkontroll, risikoprofilen, verdsettelse for solvensformål, samt kapitalstyring. Styret i morselskapet SpareBank 1 Gruppen AS har det overordnede ansvaret for alle temaene som er omhandlet i rapporten.

SpareBank 1 Gruppen AS (morselskapet) eies av SpareBank 1-bankene og LO. SpareBank 1 Gruppen AS per 31.12.19 eier 100 prosent av aksjene i konsernets datterselskap, bortsett fra LOfavør AS og Fremtind Forsikring AS. I LO favør AS eier morselskapet 51 prosent av aksjene og i Fremtind Forsikring AS eier morselskapet 65 prosent av aksjene. SpareBank 1 Gruppen konsern understøtter strategien til SpareBank 1-bankene mot deres bedrifts- og privatkunder, samt LO mot deres medlemmer og foreninger. Konsernets produkter distribueres i all hovedsak gjennom bankene i SpareBank 1-alliansen og LO.

SpareBank 1 Gruppen konsern er et sammensatt finanskonsern med datterselskaper innenfor livsforsikring, skadeforsikring, fondsforvaltning, factoring, porteføljekjøp, innfordringstjenester, og folkefinansiering. Samlet sett står forsikringsvirksomheten for mer enn 90 prosent av SpareBank 1 Gruppen konsernets inntekter, verdiskaping og balanse på konsolidert nivå. Konsernet er med denne virksomhetssammensetningen definert som et forsikringsdominert konsern.

Finanstilsynet gav 2. september 2019 tillatelse til å etablere Fremtind Livsforsikring AS som heleid datterselskap av Fremtind Forsikring AS. Fisjonen av SpareBank 1 Forsikring AS og DNB Livsforsikring AS med overføring til Fremtind Livsforsikring AS der vederlaget er utstedt av Fremtind Forsikring AS ble gjennomført med regnskapsmessige virkning per 1. januar 2020. Dette innebar at personforsikringsproduktene til SpareBank 1 Forsikring AS og DNB Livsforsikring AS, samt de bedriftsbetalte personforsikringer fra SpareBank 1 Forsikring ble overført Fremtind Livsforsikring AS. Rapporten viser SpareBank 1 Gruppen konsern slik det fremsto på rapporteringstidspunktet 31.12.19, men med henvisninger til 1. januar 2020 etter etablering av Fremtind Livsforsikring AS der det er relevant. Fremtind Forsikring AS eies 65 prosent av SpareBank 1 Gruppen AS, og 35 prosent av DNB ASA.

SpareBank 1 Gruppen konsern oppnådde et totalresultat på 1.510 mill. kroner etter skatt i 2019. Samlet forvaltningskapital for konsernet var 94 mrd. kroner per 31.12.19. Dette representerer en vekst på 24 prosent fra 2018. SpareBank 1 Forsikring AS hadde et resultat før skatt på 1.041 mill. kroner. Fremtind Forsikring konsern oppnådde et samlet resultat på 584 mill. kroner før skatt. Øvrige datterselskap hadde resultatbidrag før skatt som følger; ODIN Forvaltning konsern 95 mill. kroner, LOfavør AS -2,2 mill. kroner, SpareBank 1 Factoring AS 77,8 mill. kroner, Modhi Finance konsern 61,8 mill. kroner, Conecto AS 1,8 mill. kroner og SpareBank 1 Spleis AS -30,5 mill. kroner.

Målsettingen med risikostyringen i SpareBank 1 Gruppen konsern er å støtte opp under konsernets overordnede mål, bidra til trygghet for kunden, og bidra til høyest mulig avkastning for eier innenfor et akseptabelt risikonivå. Styret i SpareBank 1 Gruppen AS er øverste ansvarlig for risikostyring og compliance i konsernet, og således øverste ansvarlig for konsernets etterlevelse av Solvens II-regelverket. SpareBank 1 Gruppen AS har på morselskapsnivå etablert fire kontrollfunksjoner, bestående av aktuarfunksjon, risikostyringsfunksjon, compliancefunksjon, og internrevisjonsfunksjon. Kontrollfunksjonene er organisert uavhengig av driftsrelaterte oppgaver, og har direkte rapporteringslinje til selskapets styre og ledelse.

Konsernet har implementert en konsernstyrt styringsmodell for risikostyring. Forholdet og ansvarsdeling mellom mor-, og datterselskap er regulert i gjeldende styringsdokumenter for risikostyring og internkontroll, godkjent av konsernets styre. Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS har et overordnet ansvar, og skal sikre en konsistent og helhetlig risikostyring på tvers av datterselskapene i konsernet. Det er etablert egne kontrollfunksjoner i konsernets datterselskap. Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS ved CRO, rapporterer til administrerende direktør, risikoutvalget og konsernets styre. Risikostyringsfunksjonene i konsernets datterselskap rapporterer til de respektive selskapsstyrer og parallelt faglig til risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS. Øvrige kontrollfunksjoner i SpareBank 1 Gruppen AS er også organisert i en matrise med datterselskapene. Således er det etablert kontrollfunksjoner i hvert enkelt selskap.

Ved beregning av solvensmargin for SpareBank 1 Gruppen konsolidert, benyttes standardmetoden under Solvens II. Risikokategorier som inngår i konsernets beregning er markedsrisiko, livsforsikringsrisiko, helseforsikringsrisiko, skadeforsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. For konsernet utgjør livsforsikringsrisiko den største eksponering. Deretter følger markedsrisiko, helseforsikringsrisiko, skadeforsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Da konsernets virksomhet er svært diversifisert, gir dette betydelige korrelasjonseffekter. Korrelasjonseffekter reduserer brutto risiko med omkring 35 prosent. Kapitalkravet justeres for tapsabsorberende evne for utsatt skattefordel ved inntruffet scenario, og for kundenes andel av tapet ved inntruffet scenario.

Konsernets solvensmargin pr. utgangen av 2019 var på 168 prosent. Til sammenligning var konsernets solvensmargin 164 prosent ved utgangen av 2018. Solvensmarginen ligger godt over det vedtatte målet for SpareBank 1 Gruppen konsern som er 150 prosent. I tabell 1 nedenfor vises nøkkeltall for Solvens II for SpareBank 1 Gruppen konsolidert, Fremtind Forsikring AS

og SpareBank 1 Forsikring AS per 31.12.19. I tabell 2 vises detaljer i estimert solvenskapitalkrav for SpareBank 1 Gruppen konsolidert per 31.12.19.

Nøkkeltall Solvens II (mill. kroner) per 31.12.19	SpareBank 1 Gruppen konsolidert	Fremtind Forsikring AS	SpareBank 1 Forsikring AS
Solvenskapitalkrav (SCR)	8.718	2.851	5.887
Overskudd av kapital	5.897	2.276	5.458
Solvensmargin	168 %	180 %	193 %

Tabell 1: Nøkkeltall Solvens II per 31.12.19

Tabell 2 viser endring i solvenskapital og SCR fra 2018 til 2019 for SpareBank 1 Gruppen konsern.

Kapitalkrav SpareBank 1 Gruppen konsolidert (mill. kroner)	31.12.19	31.12.18	Endring
Markedsrisiko	4.354	3.538	816
Skadeforsikringsrisiko	2.328	1.529	798
Helseforsikringsrisiko	2.632	2.556	76
Livsforsikringsrisiko	4.988	4.365	623
Motpartsrisiko	279	331	-52
Kapitalkrav før diversifisering totalrisiko	14.580	12.319	2.260
Korrelasjonseffekt totalrisiko	-5.264	-4.362	-901
Kapitalkrav før operasjonell risiko	9.316	7.957	1.359
Operasjonell risiko	496	387	109
Regulatorisk kapitalkrav for andre finansforetak	841	809	32
Justering kundemidler gruppenivå	165	97	68
Tapsabsorberende evne effekt utsatt skattefordel	-2.100	-2.110	10
Kapitalkrav	8.718	7.139	1.578

Tabell 2: Endring SCR 2018-2019

SpareBank 1 Forsikring AS gjennomførte 01.01.2020 en fisjon av personrisikoproduktene over til Fremtind Livsforsikring AS. Fremtind Livsforsikring er et nyopprettet datterselskap under Fremtind Forsikring AS.

Skade- og livselskapene Fremtind Forsikring AS, Fremtind Livsforsikring AS (fra 01.01.20) og SpareBank 1 Forsikring AS er underlagt årsregnskapsforskriften ved utarbeidelse av ordinært årsregnskap. Det er få forskjeller mellom deres regnskap og regnskap utarbeidet etter IFRS. I sin Solvens II balanse konsoliderer SpareBank 1 Gruppen fullt liv- og skadeselskapet med morselskapet, og tar inn øvrige datterselskaper som SpareBank 1 Factoring AS, Modhi Finance AS, Conecto AS, ODIN Forvaltning AS, LOfavør AS og SpareBank 1 Spleis AS etter egenkapitalmetoden. Justeringene som liv- og skadeselskapet gjør for verdsettelse etter Solvens II videreføres i konsernregnskapet. Verdivurdering av forsikringstekniske avsetninger er beskrevet i de kvalitative rapportene for SpareBank 1 Forsikring AS, og Fremtind Forsikring konsern. De samme verdivurderingsprinsipper som er benyttet i forsikringselskapene er videreført konsistent på gruppenivå.

Konsernet har per 31.12.19 en estimert solvenskapital på 14.615 mill. kroner. Konsernet har i hovedsak tier 1 kapital som utgjør 11.922 mill. kroner. Videre har konsernet tier 2 kapital som består av 1.534 mill. kroner i ansvarlig lån, 116 mill. kroner i risikoutjevningfond, og 1.043 mill. kroner i avsetning til naturskadefondet.

Konsernet har en god økonomisk og finansiell stilling og styret anser at konsernets samlede forretningsmessige eksponering er godt tilpasset dets risikoevne.

EFFEKTER SOM FØLGE AV COVID-19 PANDEMIEN

På bakgrunn av den pågående situasjonen rundt Covid-19 er det relevant å beskrive hvordan SpareBank 1 Gruppen konsernet har blitt påvirket.

I slutten av februar ble det første smittetilfellet av Covid-19 bekreftet i Norge. Samtidig oppstod det økt usikkerhet i finansmarkedene som bidro til kraftige fall i det norske og de globale finansmarkedene. I første kvartal ble konsernets finansavkastning negativt påvirket av fall i aksjemarkedet og endringer i rentenivået. Situasjonen følges tett gjennom økt overvåking av operasjonelle og finansielle effekter, samt fortløpende vurdering av tiltak.

Markedsuroen har medført større svingninger i solvensmarginen. Datterselskapene har fulgt Finanstilsynets krav om hyppigere rapportering, og følger opp viktige nøkkeltall ukentlig.

SpareBank 1 Gruppen konserns solvensmargin er redusert til 162 % per 31.03.2020 med bruk av overgangsregler i datterselskapet SpareBank 1 Forsikring AS, mot 168 % per 31.12.2019. SpareBank 1 Forsikring AS har fått tillatelse av Finanstilsynet til å benytte overgangsregler for forsikringstekniske avsetninger i solvensberegningen. Det er knyttet stor usikkerhet til hvordan Covid-19 vil påvirke selskapet fremover da dette er avhengig av varigheten av smittevernstiltakene norske og utenlandske myndigheter har innført.

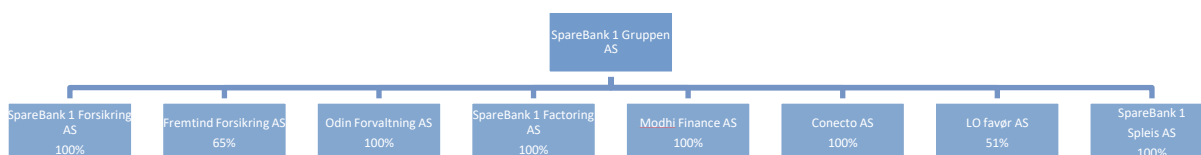
Det er gjort tiltak for å unngå smittespredning blant de ansatte ved utstrakt bruk av arbeid hjemmefra hvor de ansatte benytter seg av selskapets digitale løsninger for å kunne sikre kontinuitet.

A. VIRKSOMHET OG RESULTATER

A.1 VIRKSOMHET

SpareBank 1 Gruppen konsern er et sammensatt finanskonsern med datterselskaper innenfor livsforsikring, skadeforsikring, fondsforvaltning, factoring, porteføljekjøp, innfordringstjenester og folkefinansiering. Samlet sett står forsikringsvirksomheten for mer enn 90 prosent av SpareBank 1 Gruppen konsernets inntekter, verdiskaping og balanse på konsolidert nivå. Konsernet er med denne virksomhetssammensetningen definert som et forsikringsdominert konsern, som er underlagt Solvens II regelverket.

SpareBank 1 Gruppen konsern omfatter morselskapet SpareBank 1 Gruppen AS og datterselskapene SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, ODIN Forvaltning AS, SpareBank 1 Factoring AS, Modhi Finance AS, Conecto AS LO favør AS, og SpareBank 1 Spleis AS. Alle selskapene er heleid av SpareBank 1 Gruppen bortsett fra Fremtind Forsikring AS hvor morselskapet har en eierandel på 65 prosent og LOfavør hvor morselskapet har en eierandel på 51 prosent. I figuren nedenfor vises organisasjonskartet og eierandeler per 31.12.19.

Figur 1: Juridisk struktur for selskaper i SpareBank 1 Gruppen konsern

SpareBank 1 Gruppen AS eies av SpareBank 1-bankene og LO. Eierne i SpareBank 1 Gruppen AS har følgende sammensetning per 31.12.19:

	Eierandel
SpareBank 1 Nord-Norge	19,50 %
SpareBank 1 SMN	19,50 %
SpareBank 1 SR-Bank	19,50 %
Samarbeidende Sparebanker	19,50 %
SpareBank 1 Østlandet	12,40 %
Landsorganisasjonen i Norge (LO) /Forbund tilknyttet LO	9,60 %
Totalt	100,00 %

Tabell 3: Eierstruktur SpareBank 1 Gruppen AS

Selskapet SpareBank 1 Utvikling DA er et tilknyttet selskap til SpareBank 1 Gruppen AS. Majoriteten av styremedlemmene i selskapene er de samme. SpareBank 1 Gruppen AS eier 10 prosent av selskapet SpareBank 1 Utvikling DA.

SpareBank 1 Gruppen AS understøtter strategien til SpareBank 1-bankene mot deres bedrifts- og privatkunder, samt LO mot deres medlemmer og foreninger. SpareBank 1 Gruppen AS er et holdingselskap som gjennom sine datterselskaper produserer, leverer og distribuerer finansielle produkter. SpareBank 1 Gruppen AS sin rolle er å se til at den samlede virksomheten i konsernet er organisert og drives på en forsvarlig måte. I tillegg har morselskapet ansvaret for leveranser av enkelte støttetjenester til datterselskapene. Rapporteringslinjen fra datterselskapene til SpareBank 1 Gruppen AS skjer fra administrerende direktør i datterselskapene via styreleder til konsernsjef.

Den 2. september 2019 fikk Fremtind Forsikring AS godkjenning fra Finanstilsynet å etablere livsforsikringsforetaket, Fremtind Livsforsikring AS (Fremtind Liv). Fremtind Liv er et heleid datterselskap av Fremtind Forsikring AS. Etableringen av Fremtind Liv er ment å komplettere forsikringstilbudet ved å kunne tilby alle typer personforsikringsprodukter. Alle produkter fra Fremtind Liv vil leveres og distribueres i nært samarbeid med Fremtind Forsikring AS, DNB Bank ASA og bankene i SpareBank 1 – alliansen. Fisjonen tråde i kraft fra 1. januar 2020.

SpareBank 1 Gruppen har per 31.12.19, 39 ansatte. Med virkning fra 1. januar 2019 ble en rekke støttedfunksjoner overført fra SpareBank 1 Forsikring AS til SpareBank 1 Gruppen AS. Dette innebærer at morselskapet fra samme tidspunkt leverer støttetjenester til datterselskapene. Administrerende direktør i SpareBank 1 Gruppen AS, stabsfunksjonene, og administrerende direktører fra datterselskapene gjennomfører ledermøte hver måned. Hvert halvår møter også styreleder i

datterselskapene i ledermøtet. Styremøter i SpareBank 1 Gruppen AS gjennomføres månedlig. Sigurd Aune ble konstituert som administrerende direktør i SpareBank 1 Gruppen AS fra 1. januar 2019, og fast ansatt fra 1. juni 2019.

Det gjennomføres en årlig strategisamling for SpareBank 1 Gruppen AS. Denne samlingen gir styringssignaler til datterselskapene i SpareBank 1 Gruppen AS med tanke på sentrale tema og fokusområder for selskapene. Datterselskapene i SpareBank 1 Gruppen konsern er i høy grad autonome i forhold til daglig drift. Sentrale temaer knyttet til datterselskapenes utvikling diskuteres jevnlig i styret i SpareBank 1 Gruppen AS. Bankene gir råd til datterselskapene både med hensyn til hvilke produkter som skal produseres og hvordan de skal distribueres gjennom ulike kunderåd primært bestående av representanter fra bankene.

Konsolidert balanse og resultat rapporteres kvartalsvis til styret i SpareBank 1 Gruppen AS.

Resultatoversikt SpareBank 1 Gruppen konsern 31.12.19

SpareBank 1 Gruppen - resultater og nøkkeltall: Mill. kroner	2019	2018
Andel resultat fra datterselskapene før skatt:		
SpareBank 1 Forsikring AS	1.040,5	644,6
Fremtind Forsikring AS*	584,5	715,6
ODIN Forvaltning konsern	95,2	108,7
LOfavør AS	-2,2	1,4
SpareBank 1 Factoring AS	77,8	63,8
Modhi Finance konsern**	61,8	82,5
Conecto AS	1,8	18,9
SpareBank 1 Spleis AS	-30,5	-14,5
Konsernjusteringer	-121,2	-28
Sum resultat datterselskaper før skatt	1.707,8	1.593,1
Netto driftskostnader og finanskostnader i morselskap.	1.569,3	-135,7
Andel tilknyttede selskap/ felleskontrollert selskap	16,9	-1,4
Resultat før avskrivninger merverdier og nedskrivninger	3.294,1	1.456,0
Goodwill avskrivning	-1.712,9	-71,6
RESULTAT FØR SKATT	1.581,2	1.384,3
Skattekostnad	-71	95,1
RESULTAT ETTER SKATT	1.510,2	1.479,5

* Tall for 2018 er tidligere SpareBank 1 Skadeforsikring AS

** Tall for 2018 er uten Modhi Collect AS

Tabell 4: SpareBank 1 Gruppen – resultater og nøkkeltall 31.12.19

Selskapets registrerte kontoradresse og kontaktdetaljer for selskapets eksterntrevisor samt tilsynsmyndighet er vist nedenfor.

Tilsynsmyndighet

Finanstilsynet
Revierstedet 3
0151 OSLO
Telefon: 22 93 98 00

Ekstern revisor

KPMG AS
Sørkedalsveien 6
Postboks 7000 Majorstuen
0306 OSLO
Telefon: 04063

Registrert kontor

SpareBank 1 Gruppen AS
Storgata 65
9008 TROMSØ
Telefon: 915 09 020

A.2 FORSIKRINGSRESULTAT

SpareBank 1 Gruppen konserns forsikringsresultater oppstår i selskapene SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Forsikring konsern. I beskrivelsen av konsernets forsikringsresultat redegjøres det for dette per selskap, grunnet ulik regnskapsoppstilling, og segmentering.

A.2.1 SPAREBANK 1 FORSIKRING AS

Selskapet hadde et resultat etter skatt på 943,7 mill. kroner. Forvaltningskapitalen økte gjennom året med 20,0 prosent til 70,3 mrd. kroner. Økningen i forsikringsbestanden medførte at brutto premieinntekter økte med 11,3 prosent i forhold til forrige år.

Forsikringsinntekter og –utgifter

Brutto premieinntekter, eksklusive tilflyttet kapital, var 7.808 (7.016) mill. kroner i 2019 mot 7.016 mill. kroner i 2018. Dette tilsvarer en økning på 11,3 prosent. Endringen skyldtes hovedsakelig økning i forsikringsbestanden. Premieinntekter for egen regning ble 9.047 mill. kroner i 2019. I forhold til 2018 var dette en økning på 50 mill. kroner, tilsvarende 0,6 prosent.

Brutto utbetalte erstatninger ble 2.541 mill. kroner i 2019 mot 2.456 mill. kroner i 2018. Dette tilsvarte en økning på 3,4 prosent. Fraflytting, det vil si overføring av kundenes reserver til andre selskaper, økte med 548 mill. kroner fra 754 mill. kroner i 2018, til 1.302 mill. kroner i 2019. Slik flytting registreres regnskapsmessig som erstatninger. Erstatninger for egen regning ble 3.693 mill. kroner i 2019. I forhold til 2018 var dette en økning på 637 mill. kroner, tilsvarende 20,9 prosent.

Forsikringsforpliktelsene knyttet til kontraktsfastsatte forpliktelser utgjorde 26.302 mill. kroner ved utgangen av 2019, mot 23.205 mill. kroner forrige år. Dette tilsvarer en økning på 13,3 prosent. Selskapet hadde 35.921 mill. kroner i forsikringsforpliktelser knyttet til forsikringer med investeringsvalg ved årets slutt. Tilsvarende beløp utgjorde 27.670 mill. kroner året før. Dette tilsvarer en økning på 29,8 prosent.

Innen premiereserven utgjorde erstatningsavsetningene for meldte (RBNS) og ikke meldte (IBNR) forsikringstilfeller 3.772 mill. kroner ved utgangen av 2019. Forrige år var tilsvarende beløp 3.478 mill. kroner.

BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP 2019 Tall i MNOK	Ind.rente / pensjon	Individue ll kapital	Kollektiv pensjon	Gruppeli v	Ulykke	Selskape ts midler	Totalt
Resultatregnskap:							
Premieinntekter	956	1.353	5.819	617	302	-	9.047
Inntekter fra finansielle eiendeler	516	81	1.976	38	7	10	2.628
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	405	412	3.858	-	-	-	4.675
Andre forsikringsrelaterte inntekter	16	22	175	5	4	-	222
Erstatninger	-611	-583	-1.957	-442	-100	-	-3.693
Endring i forsikringsmessige avsetninger	-222	-15	-2.081	-72	9	-4	-2.385
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	-540	-576	-7.257	-	-	-	-8.373
Overskudd på avkastnings- og risikoresultatet	-128	-8	-481	-	-	-	-616
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-173	-264	-452	-84	-143	-	-1.116
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-	-	-1	-3	-3	-	-8
Resultat av teknisk regnskap	219	422	-401	59	76	6	381
Avkastning på selskapets midler	-	-	-	-	-	660	660
Samlet til eier før skatt	219	422	-401	59	76	666	1.041

Tabell 5: Bransjefordelt resultatregnskap 2019

Forsikringsresultat - Resultatanalyse

BRANSJEFORDELT RESULTATANALYSE 2019 Tall i MNOK	Ind.rente / pensjon	Individuel l kapital	Kollekti v pensjon	Gruppeli v	Ulykke	Selskapet s midler	Totalt
Resultatanalyse							
Risikoresultat	57	356	-29	40	83	-	507
Administrasjonsresultat	30	45	-421	-12	-11	-	-369
Avkastningsresultat	264	29	921	31	4	6	1.255
Vederlag for rentegaranti	2	-	21	-	-	-	23
Resultat til fordeling	353	430	492	59	76	6	1.416
Avsetning til/ anvendelse av tilleggsavsetninger	-6	-	-388	-	-	-	-394
Midler tilført/overført kunder	-128	-8	-505	-	-	-	-641
Resultat av teknisk regnskap	219	422	-401	59	76	6	381
Avkastning på selskapets midler	-	-	-	-	-	660	660
Samlet til eier før skatt	219	422	-401	59	76	666	1.041

Tabell 6: Bransjefordelt resultatanalyse 2019

Netto risikoresultat utgjorde 507 mill. kroner i 2019, mot 223 mill. kroner året før. Som følge av endringer i modeller og parametere ble selskapets erstatningsavsetninger knyttet til uførhet styrket i 2019. Endringene var en konsekvens av videre analyser av hvor lang tid det tar før en skade meldes (meldetid), andel friskmeldte (reakivering) og i hvilken grad premiene dekker forventede inntrufne skader (erstatningsprosent). Samtidig ble risikojusteringene (avsetninger utover beste estimat) vesentlig redusert. Risikoresultatet til fripoliser ble 60 mill. kroner i 2019 mot 64 mill. kroner forrige år. I 2019 ble 30 mill. kroner av dette resultatet avsatt til risikoutjevningfondet. Av risikoresultat i kollektiv ytelsespensjon på 2 mill. kroner i 2019 ble 1 mill. kroner avsatt til risikoutjevningfondet. Forrige år var risikoresultatet i ytelsespensjon 7 mill. kroner.

Netto administrasjonsresultat ble minus 369 mill. kroner, mot minus 75 mill. kroner forrige år. I 2019 ble administrasjonsreserven styrket med 482 mill. kroner. Tilsvarende beløp forrige år var 90 mill. kroner.

Avkastningsresultatet (finansinntekter i kundeporteføljene redusert med garantert avkastning) ble 1.255 mill. kroner, mot 751 mill. kroner i 2018. En vesentlig årsak til forbedringen var regulering av verdien av eiendomsinvesteringene. Av avkastningsresultatet ble 394 mill. kroner avsatt til tilleggsavsetninger.

A.2.2 FREMTIND FORSIKRING AS

I nedenstående avsnitt redegjøres det for forsikringsresultater for skadeforsikringsvirksomheten per 31.12.19 for Fremtind Forsikring AS.

Fremtind Forsikring – porteføljen:

Forsikringsresultatet for Fremtind Forsikring AS – porteføljen pr. 31.12.19 var på -30,4 mill. kroner. Oversikten nedenfor viser forsikringsresultat pr. bransje som kategorisert under Solvens II.

Forsikringsresultat Tall i MNOK	Netto Premieinntekter	Erstatningskostnader for egen regning	Forsikringsrelaterte kostnader*	Forsikringsresultat
Medisinsk behandling	297,9	-278,9	-117,4	-98,3
Inntektstap	194,8	-32,7	-95,7	66,4
Yrkesskade	99,2	-44,8	-26,6	27,8
Motor, ansvar	1.222,3	-385,9	-300,8	535,6
Motor, kasko	2.108,9	-1.867,6	-771,7	-530,4
Sjø, transport og luftfart	4,9	-3,4	-3,2	-1,7
Brann/kombinert	3.524,8	-2.713,0	-783,3	28,4
Ansvar	65,8	-65,5	-29,7	-29,4
Assistanse	948,9	-666,6	-272,0	10,4
Diverse økonomisk tap	134,6	-128,2	-45,6	-39,2
Sum	8.602,2	-6.186,5	-2.446,1	-30,4

Tabell 7: Forsikringsresultat fordelt pr. bransje

Netto premieinntekter ved utgangen av året var på 8.602 mill. kroner mot 8.032 mill. kroner i 2018, tilsvarende en økning på 570 mill. kroner. Økningen skyldes i hovedsak økt salg av Motorvognforsikring og Brann/kombinert. Hovedbidraget kommer fra Privatmarkedet.

Erstatningskostnader for egen regning i 2019 var på 6.187 mill. kroner, hvilket er 768 mill. kroner høyere enn i 2018. Skadeprosenten for egen regning er økt med 4,4 prosentpoeng, til 71,9 prosent. Økningen i erstatningskostnader for egen regning skyldes både økning i skadefrekvens og skadeinflasjon, samt redusert avvikling i 2019. Fravær av større naturskadehendelser i 2019 har redusert naturskadeerstatninger med 5,4 mill. kroner sammenlignet med 2018.

Forsikringsrelaterte kostnader utgjorde 2.466 mill. kroner i 2019 sammenlignet med 1.886 mill. kroner i 2018, en økning på 560 mill. kroner. Kostnadsprosenten er økt med 6,0 prosentpoeng, og endte på 29,1 prosent i 2019. Økte driftskostnader skyldes hovedsakelig aktiviteter knyttet til fusjonen, herunder omstillingskostnader knyttet til avskrivninger, ombygging av lokaler, konsulenter, selskapsprofilering og økte MVA kostnader. I tillegg er salgskostnader økt som følge av harmonisering av distribusjonsavtaler med de ulike distributørene.

Combined ratio for egen regning ble 101,1 prosent for året, en økning på 10,5 prosentpoeng, forklart av de ovennevnte forhold.

A.3 INVESTERINGSRESULTAT

Konsernets investeringsresultater er i all hovedsak knyttet til investeringsporteføljene i selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, og Fremtind Forsikring AS. Hensikten med forvaltningen er i første rekke å maksimere avkastningen over tid innenfor et akseptabelt risikonivå. Det er økt faglig enighet om at en stor del av det globale fallet i rentenivået er forårsaket av strukturelle forhold og vil være vedvarende. Et lavere rentenivå medfører en lavere forventet avkastning for selskapets investeringsportefølje.

Selskapene følger en strategi med relativt fast strategisk allokering til ulike aktivaklasser, hvor allokeringen er kalibrert til å kunne høste langsiktige risikopremier fra ulike kilder. I tillegg til rentenivået, er det identifisert tre hovedkilder til risikopremier

i investeringsstrategien. Dette er forventet meravkastning fra kreditt, eiendom og aksjer. For å kunne høste slike risikopremier, er det viktig at det totale risikonivået er bærekraftig over tid.

Rammene for investeringene er gitt gjennom selskapenes Investeringsstrategi. Investeringsstrategien revideres årlig og godkjennes av styrene.

A.3.1 SPAREBANK 1 FORSIKRING AS

Selskapet forvalter tre hovedporteføljer:

- Kollektivporteføljene
- Selskapsporteføljen
- Investeringsvalgporteføljen

For 2019 ble den samlede verdijusterte avkastningen for kollektivporteføljene 11,5 prosent, mot 2,3 prosent året før. Dette tilsvarer finansinntekter på 2.550 mill. kroner i 2019 og 515 mill. kroner i 2018.

Kursreguleringsfondet økte med 782 mill. kroner, mens det året før ble redusert med 742 mill. kroner. Realisert avkastning (inntekter fra eiendom, renteinntekter og kursgevinster/-tap) utgjorde 1 769 mill. kroner i 2019 sammenlignet med 1 258 forrige år.

Den verdijusterte avkastningen varierte mellom 2,3 prosent og 14,5 prosent (1,4 prosent og 2,6 prosent i 2018) i de 5 ulike porteføljene. Forskjellen i avkastning skyldes først og fremst tilpasning av aktivsidens egenskaper til de tilhørende forpliktelsene for hver av de enkelte porteføljene samt ulik porteføljeverkst. Etter dekning av den årlige rentegarantien på 545 mill. kroner (498) endte netto renteresultat på 1.223 mill. kroner (751 mill. kroner i 2018).

Selskapsporteføljen ga en avkastning på 10,8 prosent eller 707 mill. kroner (169 mill. kroner i 2018).

Den verdijusterte avkastningen fra porteføljene endte godt over den forventede avkastningen for året. Dette skyldes oppjustering av eiendomsverdier, samt positiv avkastning fra både aksjer og renter. Eiendom og aksjer bidro sterkest til totalavkastningen med en avkastning på hhv 35,1 prosent og 28,8 prosent, mens omløpsrenter og anleggsobligasjoner ga en avkastning på hhv 4,3 prosent og 3,6 prosent.

Kollektivporteføljen

Eiendeler i kollektivporteføljene	31.12.2019 Mill. kroner	Andel	Avkastning i mill. kroner 2019	Avkastning 2019	Avkastning 2018
Omløps-renter	9 512	37 %	138	4,30 %	0,30 %
Anleggsobligasjoner	8 037	31 %	300	3,60 %	3,60 %
Eiendom	5 075	20 %	1 337	35,10 %	15,30 %
Aksjer	3 047	12 %	625	24,80 %	-8,50 %
Annet	0	0 %	0		
Sum	25 671	100 %	2 400	11,50 %	2,30 %

Tabell 8: Fordeling på aktivklasser og avkastning for kollektivporteføljene

Selskapsporteføljen

Eiendeler i selskapsporteføljene	31.12.2019 Mill. kroner	Andel	Avkastning 2019	Avkastning 2018
Omløps-renter	4 163	59 %	3,2 %	3,3 %
Anleggsobligasjoner	1 166	16 %	3,3 %	3,5 %
Eiendom	1 720	24 %	28,2 %	18,2 %
Aksjer	0			
Annet	76	1 %		1,1 %
Sum	7 126	100 %	11,5 %	5,5 %

Tabell 9: Fordeling på aktivklasser og avkastning for selskapsporteføljen

Investeringsvalgporteføljen

Investeringsvalg	Midler per 31.12.2019 (mill. kroner)	Avkastning 2019 (%)	Avkastning i mill. kroner	Forv.kost (%)
PM Renter	231,4	4,2	7,6	0,4
PM Forsiktig	430,2	8,8	36	0,7
PM Moderat	565,4	13,4	68,4	1
PM Offensiv	446,6	18,2	71,4	1,25
PM 100 % Aksjer	993,6	23,2	182	1,5
SB1 100 % Renter IPS	42,9	4,1	1,2	0,55
SB1 Forsiktig IPS	2,7	8,8	0,2	0,7
SB1 Moderat IPS	3,3	13,6	0,3	0,85
SB1 Offensiv IPS	5,8	18,6	0,7	1
SB1 100 % Aksjer IPS	108	23,6	15,9	1,15
SB1 ODIN 100 % Rente IPS	148,2	5,5	5,7	0,55
SB1 ODIN Forsiktig IPS	5,3	10,6	0,4	0,7
SB1 ODIN Moderat IPS	7,4	15,8	0,8	0,85
SB1 ODIN Offensiv IPS	17,3	21,3	2,3	1
SB1 ODIN 100 % Aksjer IPS	326,3	27	55,5	1,15
SB1 ODIN 100 % Rente	87	5,4	3,4	0,4
SB1 ODIN Forsiktig	8,6	10,6	0,6	0,7
SB1 ODIN Moderat	9,7	16	0,9	1
SB1 ODIN Offensiv	11,8	21,7	1,4	1,25
SB1 ODIN 100 % Aksjer	374,5	27,5	63,4	1,5
BM Rente	4 394,4	4,6	165,2	0,95*
BM Forsiktig	2 723,8	9,5	58	1,05*
BM Moderat	9 007,7	14,7	1 160,4	1,15*
BM Offensiv	1 867,7	19,7	301,5	1,25*
BM 100 % Aksjer	9 429,7	25,1	1 614,3	1,35*
BM Forsiktig II	175,5	9,7	15,2	1,0*
BM Moderat II	460,5	14,8	58	1,0*
BM Offensiv II	71,1	20,1	10	1,0*
BM 100 % aksjer II	1 614,3	25,6	286,8	1,0*
PM Bank	117,5	1,8	2,4	0,4
BM Bank	405	2,2	8,5	0,95
Annet (Åpen meny)	1 553,3			0,4 – 3,2 %

*maksimalsatser i en degressiv skala som avhenger av forvaltningsvolum per kunde

Tabell 10: Fordeling av avkastning og forvaltning kostnader for investeringsvalgporteføljen

A.3.2 FREMTIND FORSIKRING AS

I nedenstående avsnitt redegjøres det for investeringsresultater for Fremtind Forsikring AS per 31.12.19.

Hensikten med forvaltningen er i første rekke å maksimere avkastningen over tid innenfor et akseptabelt nivå på markedsrisiko. Det er økt faglig enighet om at en stor del av det globale fallet i rentenivået er forårsaket av strukturelle forhold og vil være vedvarende. Et lavere rentenivå medfører en lavere forventet avkastning for selskapets investeringsportefølje.

Selskapet følger en strategi med relativt fast strategisk allokering til ulike aktivaklasser, hvor allokeringen er kalibrert til å kunne høste langsiktige risikopremier fra ulike kilder. I tillegg til rentenivået, er det identifisert tre hovedkilder til risikopremier

i investeringsstrategien. Dette er forventet meravkastning fra kreditt, eiendom og aksjer. For å kunne høste slike risikopremier, er det viktig at det totale risikonivået er bærekraftig over tid.

Rammene for investeringene er gitt gjennom selskapets Investeringsstrategi. Investeringsstrategien revideres årlig og godkjennes av styret.

Investeringsresultater (mill. kroner)	2019	2018
Inntekter fra investeringer i datterselskap (eiendomsselskap)	47,6	24,2
Renteinntekter og utbytte markedsverdi på finansielle eiendeler	198,9	164,4
Verdiendring på investering	233,4	-175,8
Realisert gevinst og tap på investeringer	362,5	54,2
Sum netto inntekter fra investeringer	842,4	67,0
Forvaltningskostnader	-9,1	-8,3
Sum kostnader investeringer	-9,1	-8,3
Investeringsresultat	833,4	58,7

Tabell 11: Investeringsresultater

Finansresultatet var på 833,4 mill. kroner (58,7 mill. kroner i 2018), tilsvarende en finansavkastning på 7,0 prosent. Nedenfor gis en oversikt over finansresultat pr. aktivaklasse.

Investeringsresultater pr. aktivaklasse (mill. kroner)	2019	2018
Renter	159,9	70,0
Hold til forfall	66,1	58,5
Eiendom (direkte avkastning, verdiregulering)	340,6	11,7
Aksjer	257,9	-78,6
Derivater	17,7	4,7
Annet	-8,8	-7,5
Investeringsresultat	833,4	58,8

Tabell 12: Investeringsresultat pr. aktivaklasse

HOVEDPUNKTER:

Det var et godt bidrag fra de ulike aktivklassene på et overordnet nivå i 2019.

- Renter bidro totalt sett til en positiv avkastning, til tross for økning i norske nibor renter.
- Avkastningen for omløpsrenter endte på 2,6 prosent.
- Avkastning på derivater er relatert til valutasikring for den globale renteporteføljen.
- Aksjer bidro med en positiv avkastning på 21,6 prosent.
- Hold til forfall bidro med en avkastning 3,1 prosent.
- Eiendomsinvesteringer bidro med en totalavkastning på 7,1 prosent.
- Investeringsporteføljen for Fremtind Forsikring AS er på 11,0 mrd. kroner ved inngangen til 2020.

Selskapet har en liten del av investeringsporteføljen innen verdipapiriserte investeringer. Verdipapirene er investert i renteporteføljen og er av typen Asset backed securities, Commercial Mortgage-backed (CMO) Collateralized Loan Obligation (CLO) og Non-government backed CMO's. Totalt sett står disse investeringene for 5,8 % av investeringsporteføljen. Risikoen i investeringene ansees som relativt sett lave, da det er god rating, i hovedsak AAA og AA, og det er samtidig kort durasjon på disse investeringene.

Investeringsstrategien legger opp til god diversifisering og relativt sett høye krav til kvaliteten på investeringene, der blant annet rating er viktig input i vurderingene.

A.4 RESULTAT FRA ØVRIG VIRKSOMHET

Øvrig virksomhet i SpareBank 1 Gruppen konsern er knyttet til selskapene ODIN Forvaltning AS, SpareBank 1 Factoring AS, Modhi Finance Konsern, Conecto AS, LOfavør AS, og SpareBank 1 Spleis AS.

A.4.1 ODIN FORVALTNING AS

ODIN Forvaltning driver aktiv forvaltning i et langsiktig perspektiv. I tabellen nedenfor vises resultatutvikling for selskapet fra 2018 til 2019.

Mill. kroner	2019	2018
Forvaltningshonorarer	379,9	383
Driftsinntekter	379,9	383
Lønnskostnader	-156,7	-145,4
Avskrivninger	-15,4	-15,3
Andre driftskostnader	-110,4	-115,7
Sum driftskostnader	-282,4	-276,4
Driftsresultat	97,4	106,5
Netto finansinntekter	-2	2,2
Resultat før skatt	95,4	108,7
Skattekostnad	-24,5	-27,6
Resultat etter skatt	71	81,1

Tabell 13: Resultatutvikling ODIN Forvaltning AS

ODIN Forvaltning konsern oppnådde et resultat før skatt på 95 mill. kroner (109 mill. kroner i 2018). ODIN Forvaltning hadde en betydelig økning i forvaltningskapitalen i 2019, men reduksjon i forvaltningshonorar for enkelte fond, ga et fall i inntektene fra 2018 til 2019.

Ved utgangen av 2019 forvaltet ODIN Forvaltning konsern til sammen 65 mrd. kroner (50 mrd. Kroner i 2018). ODIN Forvaltning hadde netto nyttegning i aksjefond på 1,2 mrd. kroner, mens det var nettotegning på 0,2 mrd. kroner i kombinasjonsfond og 1,3 mrd. kroner i rentefond. Markedsandelen for aksjefond økte med 0,7 prosentpoeng til 7,6 prosent, mens markedsandelen for kombinasjonsfond ble redusert med 0,2 prosentpoeng til 9,6 prosent ved utgangen av 2019.

A.4.2 SPAREBANK 1 FACTORING AS

SpareBank 1 Factoring AS tilbyr administrasjon, finansiering og kredittsikring av kundefordringer. I tabellen nedenfor vises resultatutvikling for selskapet fra 2018 til 2019.

Mill. kroner	2019	2018
Netto rente- og provisjonsinntekter	129,3	118,6
Driftskostnader	-52,1	-53,7
Tap på utlån	0,6	-1,1
Resultat før skatt	77,8	63,8
Skattekostnad	-19,5	-16
Resultat etter skatt	58,3	47,8

Tabell 14: Resultatutvikling SpareBank 1 Factoring AS

SpareBank 1 Factoring AS oppnådde et resultat før skatt på 78 mill. kroner (64 mill. kroner i 2018). Selskapet kan vise til fortsatt god volum- og inntektsvekst. Veksten i resultat før skatt mot fjoråret er 22 prosent.

A.4.3 MODHI FINANCE KONSERN

Modhi Finance AS har sin virksomhet innen porteføljekjøp og porteføljeforvaltning. Modhi Collect AS er 100 % eiet datterselskap som driver inkassovirksomhet. I løpet av 2019 etablerte Modhi Finance seg i både Sverige og Finland. I januar 2020 besluttet styret i Modhi Finance å kjøpe 100 % av aksjene i Conecto AS med tanke på et tettere samarbeid.

Mill. kroner	2019	2018
Netto rente-, og provisjonsinntekter	159,9	161,6
Driftskostnader	-98,1	-79,1
Resultat før skatt	61,8	82,5
Skattekostnad	-16,8	-20,9
Resultat etter skatt	45	61,6

Tabell 15: Resultatutvikling Modhi Finance konsern

Modhi Finance konsern oppnådde et resultat før skatt på 62 mill. kroner (83 mill. kroner i 2018). Selskapets resultat er preget av etablering i Sverige og Finland og oppstartskostnader i forbindelse med nyopprettede Modhi selskaper.

A.4.4 CONECTO AS

Conecto AS er leverandør av innfordringstjenester til bedrifter, organisasjoner, bank- og finansinstitusjoner, og investorer som kjøper porteføljer av forfalte krav. Conecto AS' forretningsfilosofi er å gjenvinne mest mulig av kundenes fordringer samtidig som deres omdømme ivaretas på en god måte.

Mill. kroner	2019	2018
Driftsinntekter	155,2	193
Driftskostnader	-156,7	-174,9
Driftsresultat	0,7	18,1
Netto finansinntekter	3,3	0,8
Resultat før skatt	1,8	18,9
Skattekostnad	-0,4	-4,4
Resultat etter skatt	1,4	14,6

Tabell 16: Resultatutvikling Conecto AS

Resultat før skatt hittil i år ble 2 mill. kroner (19 mill. kroner i 2018). Samlede driftsinntekter falt med ca 20 prosent til 155 mill. kroner (193 mill. kroner i 2018). Det skyldes blant annet at den delen av inkassovirksomheten som er knyttet til Modhi Finance AS ble utfisjonert til dette selskapet fra Conecto AS i 4. kvartal 2018. Modhi Finance AS har etablert egen innfordring gjennom sitt 100 % eide datterselskap Modhi Collect AS. Driftskostnadene er redusert med om lag 10 %, blant annet som følge av redusert bemanning.

A.4.5 LOFAVØR AS

LOfavør AS har som formål å drifte LO-forbundenes felles medlemsdatabase for medlemskortleveranse, innkreving av forsikringspremie for kollektiv forsikring, samt drift og administrasjon av fordelsprogrammet LOfavør for over 900.000 medlemmer. Selskapet samarbeider tett med LO og forbundene. SpareBank 1 Gruppen AS eier 51 prosent av aksjene i selskapet. De øvrige 49 prosentene eies av LO.

Mill. kroner	2019	2018
Driftsinntekter	66,2	64,2
Driftskostnader	-69	-63,4
Driftsresultat	-2,7	0,8
Netto finansinntekter	0,5	0,6
Resultat før skatt	-2,2	1,4
Skattekostnad	0,4	-0,5
Resultat etter skatt	-1,9	1

Tabell 17: Resultatutvikling LO Favør AS

A.4.6 SPAREBANK 1 SPLEIS AS

SpareBank 1 Spleis AS organiserer folkefinansiering ved å bidra til innsamling av midler til bestemte formål, eksempelvis klubber, foreninger og lag som har behov for penger til ulike tiltak.

Mill. kroner	2019	2018
Driftsinntekter	2,8	1,2
Driftskostnader	-33,6	-15,8
Driftsresultat	-30,8	-14,6
Netto finansinntekter	0,2	0,3
Resultat før skatt	-30,6	-14,3

Tabell 18: Resultatutvikling SpareBank 1 Spleis AS

I 2019 ble det aktivert 7.235 (5.307 i 2018) nye spleiser og totalt samlet inn 100 mill. kroner (63 mill. kroner i 2018).

A.5 ANDRE OPPLYSNINGER

Årsrapporten for SpareBank 1 Gruppen gir en fullstendig oversikt over konsernets resultater i 2019.

B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG KONTROLL

B.1 GENERELLE OPPLYSNINGER OM SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

OVERORDNET SYSTEM FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL I SPAREBANK 1 GRUPPEN AS

Konsernet har implementert en konsernstyrt styringsmodell for risikostyring. Forholdet og ansvarsdeling mellom mor-, og datterselskap er regulert i gjeldende styringsdokumenter for risikostyring og internkontroll, godkjent av konsernets styre. Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS har et overordnet ansvar, og sikrer konsistent og helhetlig risikostyring på tvers av datterselskapene i konsernet. Kontrollfunksjonene i SpareBank 1 Gruppen AS følger en matriseorganisering, hvor det er etablert selvstendige kontrollfunksjoner i hvert enkelt datterselskap.

GENERALFORSAMLING

SpareBank 1 Gruppen AS har en konsentrert aksjonærstruktur, og erfaringsmessig er nærmere 100 prosent av aksjene representert på generalforsamlingene. Selskapet søker å tilrettelegge og avholde generalforsamlingene i samsvar med Norsk anbefaling for eierstyring, men for et selskap med få aksjonærer, svært liten omsetning i aksjen og hvor samtlige aksjonærer og aksjonærgrupperinger er representert i styret, er det hensiktsmessig å foreta visse tilpasninger i forhold til anbefalingen.

VALGKOMITÉ

Selskapet har en valgkomité med tre medlemmer valgt av generalforsamlingen. Det er i aksjonæravtale og ved etablert praksis gitt føringer om valg av styremedlemmer i selskapet.

STYRET

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har det overordnede ansvaret for konsernets system for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter strategi, selskapets risikotoleranse, samt policyer og rammeverk for systemet for risikostyring i konsernet. Styret har følgende ansvar innen risikostyring:

- Årlig godkjenning, og kvalitetssikring av risikostyringssystemet.
- Fastsette konsernets og eiernes risikotoleranse.
- Godkjenne risikostyringsrapportering til markedet og tilsynsmyndigheter.
- Eier av konsernets ORSA aktiviteter og rapportering.

ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Administrerende direktør har ansvaret for å:

- Etablere målsetninger for risikostyringen som er i samsvar med virksomhetens definerte risikotoleranse og kapitalmål.
- Ivareta og følge opp at det er etablert en forsvarlig risikostyring etter retningslinjer fastsatt av styret.
- Ivareta og følge opp konsernets risikostatus og risikoutvikling mot vedtatte risikostrategiske måltall og forretningsstrategi.
- Ivareta og følge opp at risikostyringen blir dokumentert, gjennomført og overvåket på en forsvarlig måte.
- Håndtere risiko gjennom risikomåling, analyser og vurderinger, samt handlingsplaner.
- Sikre at rapporteringsplikten til styret er i samsvar med lover, forskrifter, vedtekter og prinsipper beskrevet i dette dokumentet.
- Iverksette passende informasjonstiltak, slik at ansatte i virksomheten kan ivareta sitt ansvar.
- Implementere og gjennomføre vedtatte compliance tiltak i organisasjonen.

CHIEF RISK OFFICER (CRO)

CRO har ansvaret for å:

- Ha oversikt over konsernets risikostatus og utvikling mot vedtatte risikostrategiske måltall og forretningsstrategi.
- Sikre at SpareBank 1 Gruppen AS og konsernet som helhet følger lover og forskrifter innenfor sitt ansvarsområde.
- Sikre at risikostyringsprosessen er hensiktsmessig og effektiv.

- Overvåke at risikostyringssystemer implementeres, benyttes, følges opp og dokumenteres i samsvar med lover, forskrifter, strategi/ policy og rutiner.
- Sikre at konsernets datterselskap følger de føringer som gis fra morselskapet knyttet til risikostyring, herunder å bidra med nødvendig informasjon til ORSA beregninger i SpareBank 1 Gruppen AS.
- Rapportere status på selskapets risiko til administrerende direktør og styret.

RISIKOUTVALG

Risikoutvalget har som formål å være et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret i SpareBank 1 Gruppen AS i saker som vedrører overvåkning av finansiell informasjon og selskapets internkontroll og risikohåndtering for hele SpareBank 1 Gruppen på konsernnivå. Utvalget skal sørge for at risiko- og kapitalstyringen i konsernet støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

REVISJONSUTVALG

Revisjonsutvalgets overordnende funksjon er å føre en uavhengig kontroll med selskapets finansielle rapportering og kontrollsystemer. Revisjonsutvalget skal samlet ha den kompetanse som ut fra konsernets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret, og det har i utgangspunktet ikke selvstendig beslutningskompetanse. Revisjonsutvalgets oppgave er blant annet å påse at konsernet har uavhengig og effektiv ekstern revisjon, samt føre tilsyn med regnskapsavleggelsen.

RISIKOSTYRINGSFORUM

SpareBank 1 Forsikring AS- Risiko- og compliancekomitéen

Risiko- og compliancekomitéen til SpareBank 1 Forsikring AS skal styrke selskapets arbeid med risikostyring og compliance. Komitéen skal bidra til å sikre at selskapet har en effektiv og hensiktsmessig prosess for styring og kontroll av risiko og compliance. Komitéen er et diskusjons-, og konsultasjonsfora for å sikre bred involvering, diskusjon og informasjonsutveksling knyttet til risikostyring og compliance i SpareBank 1 Forsikring AS. SpareBank 1 Gruppen AS er representert i Risiko- og compliancekomitéen til SpareBank 1 Forsikring AS.

Formålet med komitéen er:

- Forberede fremlegg ovenfor styret i SpareBank 1 Forsikring AS (SB1F AS) innen risikorelaterte tema som påvirker selskapets risiko og kapitalisering.
- Sikre at etablerte handlingsregler er i overensstemmelse med selskapets risikoappetitt.
- Sikre en bred involvering og informasjonsutveksling knyttet til risikostyring i SB1F AS.
- Gi status på pågående complianceaktiviteter i selskapet samt informere og diskutere tiltak knyttet til endringer i eksisterende eller ny lovgivning
- Sikre kompetansedeling

Underutvalg til RoCK rapporterer også inn i komiteen.

Fremtind Forsikring AS- Risiko og compliancekomité

Risikostyringskomite (RCK) til Fremtind Forsikring AS har som formål å sikre god og enhetlig styring av markeds-, likviditets-, operasjonell-, compliance- og forsikringsrisiko i selskapet. RCK diskuterer blant annet risikostyringsstrategier, balansestyring, kontrollaktiviteter og compliance. RCK skal bidra til å sikre at etablerte handlingsregler er i overensstemmelse med selskapets risikotoleranse. Komiteen skal bidra til å sikre fremdrift i implementering av nye/endrede lover i organisasjonen. Komiteen avholder månedlige møter, alle saker vedrørende risikostyring og compliance av vesentlig karakter skal behandles i komiteen før sakene løftes til selskapets ledelse og styre.

RCK består av deltagere fra kapitalforvaltning og regnskap, aktuar, risikostyring, compliance og produktmiljøene.

Risikokomite Store Kunder

For forsikringsrisikoer med samlet forsikringssum for Brann/kombinert på 700 mill. kroner og over, så er rutinen at for å kunne gi tilbud på forsikringer at dette må godkjennes av Risikokomite Store Kunder.

Komiteen består av leder reassurans, leder produkt og pris, leder salg større kunder, leder underwriting og ansvarlig underwriter.

Kontrollfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS deltar ikke i Fremtind Forsikring sine komiteer. Kontrollfunksjonene i SpareBank 1 Gruppen AS har månedlige møter med kontrollfunksjonene i Fremtind Forsikring AS.

RESERVERINGSKOMITÉ

SpareBank 1 Forsikring AS- Reserveringskomité

Reserveringskomiteen skal behandle selskapets erstatningsavsetninger og utbetalingsreserve og andre forsikringstekniske avsetninger i regnskap.

Formålet med reserveringskomiteen er å

- Sikre uavhengighet mellom utøvende og kontrollerende aktuar slik at flere enn aktuar er involvert i reserveringen
- Sikre at virksomheten har tilstrekkelig forståelse for nivået på de forsikringstekniske avsetningene og hvordan dette gjensidig påvirker andre deler av forsikringsvirksomheten
- Reserveringskomiteen har ansvar for følgende:
 - Forstå og drøfte vesentlige forutsetninger og metoder som brukes for å beregne erstatningsavsetninger, utbetalingsreserve og andre forsikringstekniske avsetninger
 - Forstå og drøfte vesentlige risikoer knyttet til estimering av erstatningsavsetninger og utbetalingsreserve, og andre forsikringstekniske avsetninger
 - Vurdere vesentlige forutsetninger knyttet til reservering for å ivareta uavhengighet mellom utøvende og kontrollerende aktuar og gjennom dette sikre at flere enn aktuar er involvert
 - Gjennomgå resultatene av intern- og eksterne revisjoner samt resultater fra eksterne konsulentoppdrag knyttet til reservering
 - Gjennomgang av prosesser og retningslinjer knyttet til reservering ved behov
 - Uavhengig av overnevnte, forblir selskapets forsikringstekniske avsetninger i regnskap styrets ansvar.

BESLUTNINGSFORUM PRIS OG PRODUKT (BPP)

SpareBank 1 Forsikring AS- Beslutningsforum Pris og Produkt (BPP)

Beslutningsforum Pris og Produkt - skal fatte beslutninger vedrørende pris-, produkt- og veksttiltak som vil eller vil kunne påvirke forsikringsteknisk lønnsomhet og solvensposisjon for SB1 Forsikring AS.

Beslutninger knyttet til pris og produkt skal fattes i henhold til forsikringsvirksomhetsloven og annet relevant lovverk, samt interne retningslinjer.

Hovedformålet med møtene er:

- Beslutte pristiltak for alle produktområder som bidrar til å sikre innfrielse av produktlønnsomhetsmål.
- Beslutte endringer av eksisterende og innføringer av nye produkter og produkt-/kundefonsepter/-tjenester som støtter oppunder selskapets strategi/ambisjon.
- Beslutte sanering av eksisterende produkter.
- Beslutte vekst-/markedstiltak som påvirker eller vil kunne påvirke forsikringslønnsomheten og som bidrar til å sikre innfrielse av vekstmål.
- Beslutte nye måter/kanaler for distribusjon av selskapets produkter

Beslutninger som tas skal omfatte vurdering av effekt på selskapets solvensposisjon og selskapets kapitalmål.

Behov for reassuranse skal også vurderes og reflekteres i beslutning og videre prosess, herunder eventuelt behov for styrebehandling.

PPV er et forum i SpareBank 1 Forsikring. Forumet er et besluttende forum for pris-, produkt- og veksttiltak. Hensikten er å sikre innfrielse av selskapets produktlønnsomhetsmål, vekstmål samt støtte selskapets strategi og ambisjon.

PPV består av områdeledere og mellomledere for henholdsvis Salg og Marked PM og BM, områdeleder Produkt og Analyse, ledere for produktavdelinger i Produkt og Analyse, samt områdeleder for CRM og Kundedialog. Ledere for Aktuar Liv, Aktuar Skade og Reassuranse og Risikostyring og Compliance i SpareBank 1 Forsikring har møterett.

Fremtind Forsikring AS- Pris og Produkt forum (PP)

Forumet er et besluttende forum for pris og produkt. Hensikten er å sikre innfrielse av selskapets produktlønnsomhetsmål og å støtte selskapets strategi og ambisjon. PP består av områdeledere og mellomledere for henholdsvis Privatmarked, Bedriftsmarked, SMB, produktavdelinger, innovasjon og partnere. Ansvarlig for aktuarfunksjonen, risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen i Fremtind Forsikring har møterett.

FORVALTNINGSFORUM

SpareBank 1 Forsikring AS – Forvaltningsforum

Forumet er en arena for faglig utvekslinger og diskusjon av makro og markedsmessige forhold, samt å øke informasjonstilgangen til selskapets investeringer og investeringsprosesser.

I tillegg informeres det om nye og/eller endrede rammebetingelser eller regulatoriske forhold og hvordan dette vil påvirke selskapets kapitalforvaltning. Det avholdes månedlige møter.

Forvaltningsforum har som oppgave å:

- Orientering om rammebetingelser i markedene og forventet utvikling
- Orientering om utvikling i forvaltermarkedet, om nye trender og produkter
- Overordnede føringer og diskusjon knyttet til investeringsstrategien.
- Administrasjonen orienterer om resultatet av selskapets investeringsvirksomhet, herunder oppnådde resultater og markedssyn, samt hvordan dette har påvirket porteføljene.
- Rapportering av compliance og risiko i porteføljene

Eiendomskomité

Selskapet etablert en egen Eiendomskomité. Bakgrunnen for dette er at eiendom som aktivklasse er solid forankret i investeringsstrategien til selskapet, og utgjør en vesentlig del av markedsrisikoen til selskapet.

Selskapet har for tiden 12 næringseiendommer i sin investeringsportefølje. Eiendomsinvesteringene er organisert med separate eiendomsaksjeselskap for hver eiendom. Hvert eiendomsselskap har et styre bestående av sentrale medlemmer i Eiendomskomiteén.

Eiendomskomiteén består av disse styremedlemmene og ressurspersoner innen kapitalforvaltning og eiendom. Styremedlemmene tar de formelle styrebeslutningene, mens resten av komiteén er bidragsyttere i møtene. Eiendomskomiteén skal ellers være en arena for informasjonsdeling, kompetanseutveksling og drøftelser av forvaltningsmessige forhold vedrørende eiendommene. Kontrollfunksjonene har møterett i Eiendomskomiteén.

Figur 2: Virksomhetsstyring i eiendomsselskapene til SpareBank 1 Forsikring AS

Fremtind Forsikring AS – Forvaltningsforum

Forvaltningsforum er et forum for informasjonsdeling, kompetanseutveksling og drøftelser i forvaltningsmessige forhold. Forvaltningsforum består av administrerende direktør, CFO og CRO. Deltagere fra kapitalforvaltning, risikostyringsfunksjonen, compliancefunksjonen og aktuarfunksjonen har møterett. Forvaltningsforum ledes av CFO. Det avholdes månedlige møter.

Forvaltningsforum har som oppgave å:

- Orienterer om rammebetingelsene i markedene og forventet utvikling, herav nye eller endrede rammebetingelser for forsikrings- eller pensjonsprodukter
- Orienterer om utviklingen i forvaltermarkedet, om nye trender og produkter
- Orienterer om overordnede føringer og legge frem til diskusjon forslag til endringer i investeringsstrategien
- Orienterer om resultatet av selskapets investeringsvirksomhet
- Orienterer om forvalternes oppnådde resultater og markedssyn, og påvirkning dette har på porteføljene
- Innhente ledelsens/konsernets syn på risikobærende evne
- Rapportere compliance og risiko i porteføljene

COMPLIANCEFORUM

SpareBank 1 Forsikring AS- Compliance

Formålet med forum for compliance og sikkerhetsforum i SB1G med datterselskap er å koordinere samarbeidet knyttet til risikostyring samt gjennomgå status vedrørende risiko for selskapet. Videreutvikling av risikostyringsområdet diskuteres også. Compliance ansvarlige i hvert datterselskap samt compliance ansvarlig i SB1G møter i forumet. Forumet avholder kvartalsvise møter.

Fremtind Forsikring AS- Compliance og sikkerhetsforum i SB1G med datterselskap

Formålet med compliance og sikkerhetsforum i SB1G med datterselskap er å koordinere samarbeidet knyttet til risikostyring samt gjennomgå status vedrørende risiko for selskapet. Videreutvikling av risikostyringsområdet diskuteres også. Compliance ansvarlige i hvert datterselskap samt compliance ansvarlig i SB1G møter i forumet. Forumet avholder kvartalsvise møter.

OPPLYSNINGER OM GRUPPEINTERNE UTKONTRAKTERINGER

Fremtind Forsikring AS ble etablert 01.01.19 som følge av fusjon mellom SpareBank 1 Skadeforsikring AS og DNB Forsikring AS. Frem til utgangen av Q1 var de fleste ansatte i Fremtind Forsikring AS på utkontraktering fra SpareBank 1 Forsikring AS. Fra og med 01.04.19 ble ansatte med fast jobb i Fremtind Forsikring AS overført fra SpareBank 1 Forsikring AS til Fremtind Forsikring AS. I Q1 var det dermed en intern utkontraktering mellom de to selskapene på bemanning. Fra 01.01.19 selger SpareBank 1 Gruppen AS HR tjenester til alle selskap i SpareBank 1 Gruppen konsern bortsett fra Fremtind Forsikring AS. I tillegg selger SpareBank 1 Gruppen AS juridisk rådgivning til alle datterselskap i SpareBank 1 Gruppen konsern.

GODTGJØRING

SpareBank 1 Gruppen AS med datterselskaper har med unntak av ODIN Forvaltning AS og Fremtind Forsikring AS en felles godtgjørelsesordning for konsernet som minimum årlig vedlikeholdes og godkjennes av styret i SpareBank 1 Gruppen AS. ODIN Forvaltning og Fremtind Forsikring AS har egne godtgjørelsesutvalg. Selskapets praktisering av godtgjørelsesordningen gjennomgås årlig av selskapets internervisjon.

I gjeldende avtale for administrerende direktør er det regulert at stillingens pensjonsalder for alderspensjon i dag er 67 år, men administrerende direktør har anledning til å fratruke ved 65 år i henhold til førtidspensjonsavtale.

Administrerende direktør har rett til førtidspensjon tilsvarende 70 % av årslønn fra fylte 65 år til 67 år.

Ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder, har administrerende direktør avtale om etterlønn i 12 måneder etter avtalt oppsigelsesperiode på 6 måneder.

Det foreligger ingen forpliktelser overfor styrets leder til å gi særskilt vederlag ved opphør eller endring av vervet. Det foreligger heller ingen avtaler om bonus, overskuddsdeling, opsjoner og lignende til fordel for leder av styret.

Det tilbys lån og enkelte forsikringstjenester til en pris tilsvarende beste kundevilkår. Fordeler som ytes til ledende ansatte og styremedlemmer avviker ikke fra det som gis til øvrige ansatte.

SpareBank 1 Forsikring AS har ingen rabatter på forsikringer til noen ansatte eller styremedlemmer. Alle forsikringsavtaler er gitt på laveste kundevilkår i 2018. Nye skatteregler fra 2020 kan medføre endringer framover.

Honorar til styrets leder og styremedlemmer for 2019 er fastsatt av representantskapet i SpareBank 1 Gruppen AS. Styremedlemmer har ingen form for variabel godtgjørelse.

B.2 KRAV TIL EGNETHET

Konsernet følger egne retningslinjer for egnethetsvurdering av personer som innehar sentrale funksjoner for å sikre at konsernet styres på en mest mulig effektiv og profesjonell måte.

I retningslinjene for egnethet er det oppgitt hvem som er ansvarlig for å utføre egnethetsvurderingene i konsernet for de ulike sentrale funksjonene. Det er videre beskrevet prosess og ansvarsfordeling for forhåndsvurdering, meldeplikt, oppbevaring og oppfølging for egnethetsvurderinger.

Konsernets HR-funksjon er utførende, og støtter styrets leder, og administrerende direktør i arbeidet med egnethetsvurderinger av sentrale funksjoner som er oppgitt i retningslinjene. Følgende er HRs oppgaver:

- Forberede saker herunder innhente relevant dokumentasjon til bruk i vurderingen av personers egnethet

- Før ansettelse innhente relevant dokumentasjon (Skjema fra Finanstilsynet og politiattest som ikke er eldre enn 3 måneder)
- Å sørge for at egnethetsvurderingen av personer blir meldt til Finanstilsynet
- Sørge for å sende særskilt melding til Finanstilsynet for alle personer som skal egnethetsvurderes i tilfeller der de ikke lengre oppfyller kravene for egnethet. Meldingen skal inneholde informasjon om hvorfor personen er skiftet ut.
- Oppbevare innhentet informasjon og vurderinger på forsvarlig måte i HR-systemet
- Foreta ny egnethetsvurdering hvert 4. år

Krav til kompetanse for de ulike kontrollfunksjonene er definert gjennom egne policyer for de ulike funksjonene.

B.3 RISIKOSTYRINGSSYSTEMET

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS er øverste ansvarlig for risikostyring og compliance i konsernet, og således øverste ansvarlig for konsernets etterlevelse av Solvens II-regelverket. Styret i SpareBank 1 Gruppen AS mottar kvartalsvis konsoliderte pilar 1-beregninger gjennom risikorapportering fra CRO. Risikorapporteringen inneholder vurderinger knyttet til risiko- og kapitalstatus. Styret skal årlig forsikre seg om at systemet for risikostyring er forsvarlig implementert, og i henhold til god forretningsskikk. I dag foretas denne evalueringen gjennom ORSA, kvartalsvis risikorapport, kvartalsvis compliance-rapport, årlig internkontrollrapportering og internrevisjonens årlige rapport.

Risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS ved CRO, rapporterer til administrerende direktør, risikoutvalget og konsernets styre. Risikostyringsfunksjonene i konsernets datterselskap rapporterer til de respektive selskapsstyrer og parallelt faglig til risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS. Kontrollfunksjonene i SpareBank 1 Gruppen AS er organisert i en matriseorganisering med datterselskapene. Således er det etablert kontrollfunksjoner i hvert enkelt selskap.

SpareBank 1 Gruppen AS har etablert fire kontrollfunksjoner, bestående av aktuarfunksjon, risikostyringsfunksjon, compliancefunksjon, og en internrevisjonsfunksjon. Kontrollfunksjonene er organisert uavhengig av driftsrelaterte oppgaver, og har direkte rapporteringslinje til selskapets styre og ledelse.

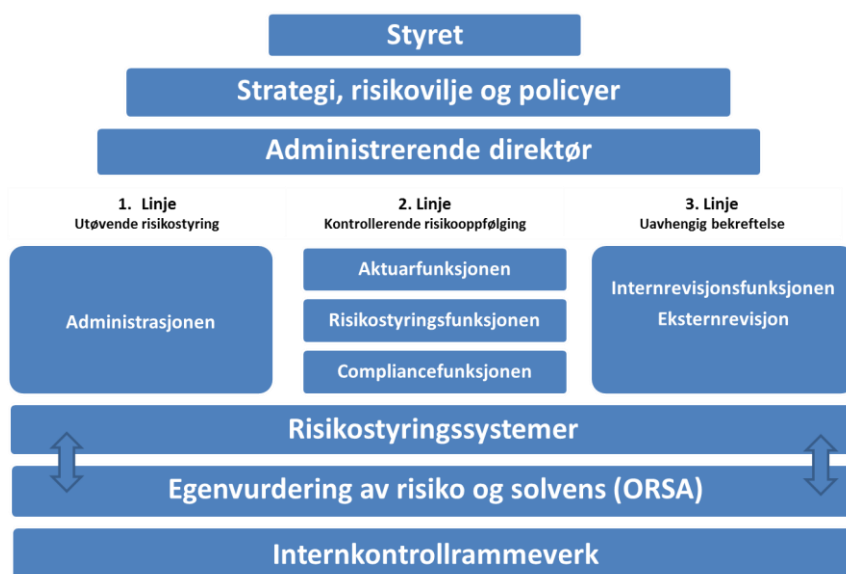
Konsernets rammeverk for risikostyring er bygget opp omkring en modell med tre forsvarslinjer:

Første forsvarslinje: Leder av forretnings- og støtteområdene har ansvaret for den daglige risikostyringen. De skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er innenfor de rammer og overordnede styringsprinsipper som er besluttet av styret eller administrerende direktør.

Andre forsvarslinje: Kontrollfunksjonene består av risikostyringsfunksjonen, compliancefunksjonen og aktuarfunksjonen med tilhørende ansvarsområder. Som andre forsvarslinje skal funksjonene understøtte styret og ledelsens ansvar.

Tredje forsvarslinje: Internrevisjonen overvåker at risikostyring og internkontroll er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt.

Det er førstelinjes ansvar å sikre overenstemmelse med gjeldende regelverk, videre er det styrets og ledelsens ansvar å fatte konklusjoner og iverksette tiltak med bakgrunn i kontrollfunksjonenes funn. Risikostyringsfunksjonen, compliancefunksjonen og aktuarfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS er organisert i et eget stabsområde under administrerende direktør. Avdelingen ledes av Chief Risk Officer (CRO). Risikostyringsfunksjonen, compliancefunksjonen, aktuarfunksjonen, og internrevisjonsfunksjonen har direkte tilgang til styret og ledelsen, uavhengig av øvrige rapporteringslinjer og organisasjonsform.

Figur 3: Rammeverk for risikostyring

Det er konsernets medarbeidere som utøver den daglige risikostyringen. Det er etablert rutiner og prosessbeskrivelser som skal hjelpe medarbeiderne i å utøve arbeidsoppgavene. Videre er det etablert kontrollsystemer som skal bidra til å redusere risiko for feil.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig risikostyring er systemet bygget opp omkring seks elementer:

1. Risikostyringsstrategier
2. Kontrollmiljøet
3. Risikoidentifikasjon
4. Risikoanalyse
5. Overvåking / oppfølging
6. Rapportering

De seks elementene utgjør risikostyringsprosessen. Prinsippene i risikostyringsprosessen er implementert i flere av konsernets prosesser og leveranser gjennom året. Konsernets prosess for egenvurdering av risiko og solvens – ORSA, konkluderer og oppsummerer resultatene i samarbeid med styret i SpareBank 1 Gruppen AS.

RISIKOSTYRINGSSTRATEGIER

Risikostyringen skal sikre at konsernet styrer risikoene det står overfor i samsvar med styrevedtatte prinsipper, slik at samlet risikoeksponering er i tråd med styrets overordnede risikovilje og fastsatte kapitalmål.

KONTROLLMILJØET

Kontrollmiljøet i konsernet omfatter menneskene i organisasjonen (deres individuelle egenskaper og integritet, verdigrunnlag og etikk), organiseringen av selskapet, ledelsesfilosofi og lederstil (eksempelvis dynamisk styring). God risikostyring krever et solid kontrollmiljø. Det er etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som kommuniseres i hele organisasjonen. Personalpolitikken gir informasjon om de forventninger som stilles til den enkelte ansatte når det gjelder integritet, etisk adferd og kompetanse. Ved rekruttering av medarbeidere skal selskapet prioritere faglig og personlig egnethet i forhold til den stillingen som skal besettes.

RISIKOIDENTIFIKASJON

Grunnlaget for konsernets risikobilde dannes gjennom risikoidentifikasjon. Prosessen for risikoidentifikasjon er framoverskuende og en integrert del av selskapets strategiprosess og løpende risikostyring. Risikoidentifikasjonen skal dekke alle vesentlige risikoer selskapet står overfor.

RISIKOANALYSE

Konsernets risiko kan inndeles i følgende risikokategorier:

- Markedsrisiko

- Motpartsrisiko
- Forsikringsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Operasjonell risiko
- Compliancerisiko
- Strategisk og forretningsmessig risiko

For å sikre en enhetlig håndtering av risiko er det etablert egne policyer og retningslinjer for hver risikokategori som beskriver hvordan risiko skal måles, overvåkes og rapporteres.

Risikoanalyse danner grunnlaget for hvordan selskapet skal forstå og styre risikoene. Dette betyr blant annet at alle vesentlige risikoer i størst mulig grad skal kvantifiseres.

Risiko måles som et kapitalkrav for hver risikokategori og kapital basert på standardmodellen i Solvens II (Pilar 1). For å sikre at resultatene fra kvantifiseringen av risiko er hensiktsmessig utføres også sensitivitets- og scenarioanalyser. I tillegg utføres det årlig en egenvurdering av risiko og solvens (ORSA – Pilar 2) som er nærmere beskrevet senere i dette kapittelet.

OPPFØLGING, OVERVÅKING OG RAPPORTERING

Risikostyringsprosessen følges opp løpende. Oppfølgingen av de viktigste risikoene skal være del av den løpende virksomheten. I tillegg skal ledelsen og internrevisjonen utføre periodiske evalueringer. Formålet med oppfølgingen er å vurdere hvor effektiv prosessen for risikostyring er over tid, samt sikre at nødvendige handlinger eller endringer blir gjennomført. Styret og administrasjonen behandler kvartalsvis risikorapport, og compliancerapport for SpareBank 1 Gruppen konsern. I tillegg utarbeides det årlig internkontrollrapport, og ORSA rapport. Strategiske risikoer følges opp av administrasjon og ledelse direkte. Rapporteringen danner grunnlaget for den videre oppfølgingen og overvåkingen av risikoeksponeringen og risikostyringsprosessen i selskapet.

RISIKOSTYRINGSFUNKSJONEN

Sammen med de øvrige kontrollfunksjonene inngår risikostyringsfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen konsernets modell med tre forsvarslinjer. Risikostyringsfunksjonen er organisert slik at den er uavhengig fra løpende driftsrelaterte oppgaver, og har møterett i viktige beslutningsfora i SpareBank 1 Gruppen konsern.

Risikostyringsfunksjonen har ansvaret for å koordinere og utøve kontroll med konsernets risikostyringsaktiviteter og kjerneprosesser innenfor risikostyring, påse at det eksisterer prosesser for å identifisere fremtidige risikoer, videreutvikle rammeverk og system for risikostyring og gjennomføre og utvikle selskapets ORSA-prosess.

Gjennom måling og vurdering av den overordnede risikosituasjonen overvåkes konsernets totale risikobilde. Risikostyringsfunksjonen arbeider systematisk og risikobasert etter funksjonens årsplan. Risikostyringsfunksjonens årsplan behandles årlig av styret i SpareBank 1 Gruppen AS.

EGENVURDERING AV RISIKO OG SOLVENS (ORSA)

Egenvurderingen av risiko og solvens (ORSA) består av en fastsatt prosess for å definere, vurdere og styre konsernets risiko og solvensposisjon. Prosessen gjennomføres årlig eller ved vesentlig endring i konsernets risikoprofil. Hovedformålet med ORSA prosessen er å fastsette konsernets faktiske kapitalbehov og mål i forhold til risikoprofil og styrets risikotoleranse. Risikotoleransen skal gi uttrykk for ønsket risikonivå for at selskapet skal tåle ventede og uventede tap, hensyntatt selskapets strategier, forretningsplaner og risikoeksponering. ORSA er en koordinert prosess mellom mor-, og datterselskap i konsernet.

ORSA er helheten av de prosesser og prosedyrer som benyttes for å:

- Identifisere, vurdere, overvåke, styre og rapportere risikoer som selskapet er eller kan bli eksponert for
- Avgjøre nødvendig kapital for å sikre at overordnede solvenskrav overholdes til enhver tid

ORSA er integrert som en del av konsernets risikostyringssystem og inngår i strategiske beslutninger. Dette for å sikre effektiv risikostyring og integrasjonen mellom strategier, risikostyring og kapitalplanlegging, og vil bidra til økt forståelse av selskapets risikoeksponering.

ORSA prosessen sikrer at konsernets styre og ledergruppe har en høy bevissthet rundt de risikoer som selskapet er eksponert mot, samt kontroll over tåleevnen selskapet har for å motstå eventuelle tilbakeslag/finansielle krisesituasjoner. Resultatene fra ORSA prosessen samles til en ORSA rapport som rapporteres årlig og godkjennes av selskapets styre.

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har det overordnede ansvaret for ORSA i konsernet, og legger premissene for gjennomføringen.

Risikostyringsfunksjonen har hovedansvaret for å koordinere gjennomføring av prosessen herunder gi styret nødvendig og tilstrekkelig beslutningsinformasjon.

For konsernet omfatter ORSA morselskapet med tilhørende datterselskap. Selskapene SpareBank 1 Gruppen AS, SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Forsikring AS beregner kapitalbehov og fremskrivninger etter prinsipper i Solvens II regelverket. Selskapene SpareBank 1 Factoring AS, Modhi Finance AS, og ODIN Forvaltning AS fremskrives etter prinsipper nedfelt i ICAAP. For Conecto AS foretas beregninger og fremskrivninger etter internt fastsatte risikoberegninger. Det gjennomføres scenariotester på konsern og datterselskapsnivå i forbindelse med ORSA.

De ulike stegene i konsernets ORSA prosess følger av nedenstående liste som utgjør de elementer som minimum skal inngå i ORSA rapporten.

1. Fastsettelse av en plan for ORSA
2. Vurdering av virkelig risiko og kapitalkrav (risikojustert kapitalbehov)
3. Vurdering av styring og kontroll
4. Solvensposisjon i fremskrivningsperiode (inklusive sensitiviteter)
5. Solvensposisjon ved ulike nedgangsscenarioer, inklusive sensitiviteter (scenario og stresstesting)
6. Kapitalplanlegging
7. Vurdering av risikotoleranse og kapitalmål
8. Utarbeidelse av ORSA-rapport og dokumentasjon
9. Godkjenning av ORSA-rapport og kvalitetskontroll

Konsernets årlige ORSA rapport godkjennes av styret i SpareBank 1 Gruppen AS.

INTERNKONTROLLSYSTEM

Konsernet har et omfattende internkontrollsystem som inkluderer risikoworkshop i de ulike datterselskapers ledergrupper og forretningsområder, stikkprøvekontroller, revisjoner, hendelsesrapportering og et system for oppfølging av forbedringstiltak. I tillegg gjennomfører konsernet en internkontroll årlig for å bekrefte kvaliteten på etablerte prosesser og kontrolltiltak.

SpareBank 1 Gruppen AS og datterselskapene gjennomfører årlig en egenvurdering av styring og kontroll i forbindelse med internkontrollprosessen. Det skal årlig gjennomføres en risikokartlegging i hvert forretningsområde hvor fokuset er å identifisere samt vurdere sentrale risikoer for den enkelte enheten. På bakgrunn av gjennomgangen utarbeides relevante tiltak som følges opp løpende gjennom året. Risikoene følges opp gjennom året og status rapporteres kvartalsvis til styret. I tillegg vil det gjøres en vurdering av administrativ risiko, som inkluderer det operative arbeidet med risikoidentifikasjon, risikovurdering, gap-analyse, og tiltaksidentifisering. Vurderingene gjøres med særlig fokus på å avdekke svakheter i kontrollmiljøet, mangler i innarbeidede kontrolltiltak, mangler i kompetanse og sentrale IT-risikoer. Internkontrollen rapporteres hovedsakelig gjennom den årlige lederbekreftelsen, og det enkelte forretningsområdets arbeid med tiltak følges opp gjennom året av compliancefunksjonen i hvert enkelt selskap i konsernet.

I konsernet gjennomføres det også en kartlegging av kvaliteten i sentrale IT-prosesser. Dette arbeidet koordineres av SpareBank 1 Gruppen AS. Formålet er å kartlegge hvorvidt datterselskapene oppfyller offentlige pålegg som har basis i IKT-forskriften, personopplysningsloven og tilhørende forskrifter. Gjennomgangen baseres på forskjellige egevalueringsskjema fra Finanstilsynet samt risikovurdering av selskapenes inntil de fem mest forretningskritiske systemer. Risikovurderingen gjennomføres basert på IT-systemenes tilstand samt etablerte kontrolltiltak rundt systemet. En vurdering av oppfyllelse av personopplysningslovens IKT-krav inngår i gjennomgangen.

Alle vesentlige oppfølgingspunkter fra internkontrollprosessen og revisjonsrapporter følges opp og dokumenteres i hvert enkelt selskap i konsernet.

COMPLIANCEFUNKSJONEN

Compliancefunksjonen inngår i konsernets styringsmodell med tre forsvarslinjer og er plassert som en andrelinjefunksjon sammen med de øvrige kontrollfunksjonene. Compliancefunksjonens oppgaver er definert av styret i policy for compliancefunksjonen. I utøvelsen av oppgaver er compliancefunksjonen uavhengig av ledelse og andre virksomhetsområder i konsernet. Andre funksjoner i SpareBank 1 Gruppen konsern kan ikke instruere compliancefunksjonen om hvordan oppgavene skal utføres og hvordan funksjonen skal allokere sine ressurser med hensyn til hvilke deler av selskapet funksjonen til enhver tid skal kontrollere.

Compliancefunksjonen har oppgaver knyttet til kontroll av konsernets etterlevelse, jevnlig vurderinger av etablerte rutiner og retningslinjer, og forebyggende råd og veiledning om selskapets forpliktelser knyttet til de rettslige rammebetingelsene som regulerer virksomheten. Compliancefunksjonen påser og bidrar til at selskapets interne kontrollsystemer og rutiner sikrer en forskriftsmessig, forsvarlig og effektiv drift. Gjennom stikkprøvekontroller, råd og veiledning bidrar compliancefunksjonen til å avdekke risikoområder som bør forbedres.

Compliancefunksjonen har en direkte rapporteringslinje til selskapets styre og ledelse. Det utarbeides kvartalsvise rapporter som til selskapets styre.

B.4 INTERNREVISJONSFUNKSJONEN

Internrevisjonen er en uavhengig kontroll- og rådgivningsfunksjon som skal bidra til at organisasjonen på en effektiv og tilfredsstillende måte når sine mål. Internrevisjonen utføres på oppdrag av styret og er utkontraktert til revisjonsselskapet EY. Internrevisjonen gir råd til ledelsen om selskapets risikostyring og rapporterer direkte til styret.

Styret har vedtatt en policy og instruks for internrevisjonens arbeid. I henhold til disse dokumentene skal det årlig utarbeides en revisjonsplan for selskapet. Formålet med den årlige internrevisjonsplanen er å sikre at internrevisjonen kan gi en dekkende vurdering av selskapets governance, risikostyring, compliance og internkontroll slik instruksjonen for internrevisjonen og regulatoriske krav krever. Dette krever at alle risikofylte områder gjennomgås planmessig. Videre skal internrevisjonsplanen sikre at den ivaretar styrets behov.

Gjennom internrevisjonens årsplan implementeres styrets føringer i instruks for internrevisjonen. Internrevisjonsplanen skal gi styret nødvendig grunnlag til å kunne fatte beslutninger knyttet til internrevisjonens prioriteringer, ressursbruk og kompetanse. Revisjonsplanen inneholder derfor en beskrivelse av hvilke internrevisjonsaktiviteter og prosjekter som prioriteres, ressursomfang og en presentasjon av internrevisjonsteamet, deres kompetanse og erfaringsbakgrunn.

Revisjonsplanen utarbeides hvert år basert på internrevisjonens risikovurdering, samt mottatte innspill fra ledelsen. Planen skal sikre at sentrale risikoer og utfordringer i forhold til virksomhetens mål og strategier dekkes.

Internrevisjonen utfører en rekke revisjonsprosjekter hvert år, hvor det utarbeides en rapport for hvert prosjekt som gjengir de vesentligste funn og anbefalinger.

B.5 AKTUARFUNKSJONEN

Aktuarfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS er definert som en kontrollfunksjon innenfor risikostyringssystemet. Dersom det identifiseres svakheter i konsernets samlede aktuarfunksjoner skal aktuar i SpareBank 1 Gruppen AS komme med innspill til forbedringer. Aktuarfunksjonen utfører oppgaver på vegne av styret. Etablering av aktuarfunksjonen reduserer ikke styrets og ledelsens ansvar. Aktuarfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS rapporterer personalmessig til CRO, men har direkte tilgang til styret og ledelsen, uavhengig av øvrige rapporteringslinjer og organisasjonsform.

Aktuarfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS har et konsernovergripende ansvar, og skal ikke duplisere ansvar og arbeidsoppgaver som inngår i aktuarfunksjonene i SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS. Aktuarfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS skal derfor adressere sine oppgaver i konsernperspektivet.

Aktuarfunksjonen i SpareBank 1 Gruppen AS gir råd til styret, og foretar en vurdering av følgende hovedområder gitt i Solvens II regelverket:

- Konsernets samlede forsikringsrisiko.
- Forholdet mellom eiendeler og forpliktelser (ALM), og effekt på konsernets solvensposisjon.
- Konsernets solvensposisjon gitt fremskrivninger som følge av stress-, og scenarionalyse av forsikringstekniske avsetninger.
- Policy for forsikringsrisiko i SpareBank 1 Gruppen AS.
- Konsernets samlede reassuransprogram, og policy for reassurans sett opp mot risikotoleranse og kapitalmål.
- Metodikk benyttet for å beregne forsikringstekniske avsetninger.
- Bidra til en effektiv implementering av konsernets risikostyringssystem, herunder foreta en evaluering av styring og kontroll av forsikringsrisiko.

B.6 UTKONTRAKTERING

SpareBank 1 Gruppen konsern skal ha en effektiv prosess som skal sikre tilfredsstillende etterlevelse av regelverk, og at selskapet ikke påføres tap eller sanksjoner som følge av ekstern aktørs brudd på avtaler og regler knyttet til utkontraktering. Dette skal skje gjennom:

- Et tydelig definert ansvarsforhold for alle utkontrakterte tjenester/ system.
- Avtaler med utkontraktører som er tydelig i forhold til ansvar og forventning, samt muliggjør innsyn, og sanksjoner i tilfelle brudd.
- Å sikre at leverandøren har etablert tilfredsstillende internkontrollsystemer, herunder beredskapsplaner.
- En effektiv og sikker rapportering av nødvendig data fra leverandøren til konsernets selskaper.
- En effektiv prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av avtalen.

Før utkontraktering skal det gjennomføres en behovsanalyse for å vurdere om prosessen eller funksjonen som er tenkt utkontraktert kan håndteres internt. Før en eventuell avtaleinngåelse skal det gjennomføres en vurdering av potensielle leverandører av tjenesten samt en risiko- og lønnsomhetsvurdering av de ulike leverandørene. Risikovurderingene skal inneholde en vurdering av de potensielle leverandørenes kompetanse og ressurser til å utføre oppdraget, data systemer og rutiner, selskapenes internkontroll- og compliance-system og beredskapsplaner. I tillegg skal risikovurderingen inneholde en vurdering av selskapenes økonomiske stilling og sannsynlighet for mislighold og annen ikke-oppfyllelse av forpliktelsene. Vurderingene skal foreligge skriftlig. En forhøyet risiko skal utlede etterspørsel etter ny/ mer informasjon, eller vurdering av alternative leverandører.

Det skal foreligge skriftlige rutinebeskrivelser for den utkontrakterte tjenesten som skal sikre at oppgavene utføres korrekt. Det skal løpende gjøres en vurdering av den leverte tjeneste, og om den er i henhold til avtaler, og SLA-avtaler. Eieren av den utkontrakterte tjenesten skal minimum årlig gjennomføre en vurdering av selskapets evne til å levere den avtalte tjeneste (fare for insolvens, konkurs, nedleggelse, oppkjøp eller lignende). En forhøyet risiko må utlede handlinger som å etterspørre mer informasjon, starte en vurdering av alternative leverandører, eller vurdere å hente tilbake den utkontrakterte tjeneste.

I tabellen nedenfor vises en oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester i SpareBank 1 Gruppen konsern.

SpareBank 1 Forsikring AS utkontrakterte oppgaver/funksjoner:

Utkontrakterte funksjoner/ oppgaver	Jurisdiksjon	Tjenesten som leveres	Ansvarlig for oppfølging
Internrevisjon	Norge	Innehar internrevisjonsfunksjonen	Leder Compliance
Fondsadministrasjon	Storbritannia	Depotjenester, back- og mid office oppgaver	Leder Kapitalforvaltning
Pensjonsforvaltning	Norge	Drift og forvaltning av ytelsespensjon	Leder Digitale løsninger
Kjernesystem	Danmark	Drift og forvaltning av kjernesystem.	Leder Digitale løsninger
IT-systemer, informasjons-sikkerhet og fysisk sikkerhet	Norge	Drift av IT-systemer, informasjonssikkerhet og fysisk sikkerhet, administrasjon av PC- og kontorutstyr	Leder Digitale løsninger
HR, juridiske tjenester og personvernombud	Norge	Diverse HR-oppgaver, juridisk rådgivning og bistand ved tvisteløsning og ytterligere juridisk bistand, tjenesten som personvernombud	Leder Digitale løsninger
Distribusjon, herunder gjennomføring av kundetiltak	Norge	Distribusjon av SpareBank 1 Forsikring AS sine produkter	Leder Styring og kontroll

Tabell 19: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester SpareBank 1 Forsikring AS

Fremtind Forsikring AS utkontrakterte oppgaver/funksjoner:

Tjenesteyter	Utkontrakterte funksjoner/ oppgaver	Jurisdiksjon	Tjenesten som leveres	Ansvarlig hos tjenesteyter
SpareBank Gruppen	1 Personvernombud* Norge	Norge	Bistand til delegert behandlingsansvarlig for virksomhetens behandling av personopplysninger for å ivareta personvernet i henhold til personopplysningsloven med forskrifter. Utkontraktingen vil avvikles i løpet av 2020 og erstattes med intern ressurs.	
SpareBank Gruppen	1 Intern drift og fellestjenester	Norge	Kjøp av tjenester knyttet til leieavtale, arbeidsplasser osv.	
SpareBank Gruppen	1 Konsernjuridisk	Norge	Juridiske tjenester	Karianne W. Saue
SpareBank Utvikling Sikkerhet*	1 Sikkerhet*	Norge	Sikkerhetsløsninger. Utkontraktingen vil avvikles i løpet av 2020 og erstattes med intern ressurs.	Ole Jørgen Eiterå/Ronny Lehn
SpareBank 1 bankene, DNB Bank ASA, LO, Norsk sykepleierforbund	1 Distribusjon	Norge	Forsikringer distribueres av Sparebank1 bankene, DNB Bank ASA, LO, Norsk sykepleierforbund	
Northern Trust	Fonds-administrasjon	Storbritannia	Depotjenester, back- og mid office oppgaver knyttet til fondsadministrasjon og kapitalforvaltning.	James Wilson/Liam Sroka
EY	Internrevisjon	Norge	Innehar internrevisjonsfunksjonen	Kjetil Kristiansen

Tabell 20: Oversikt over vesentlige utkontrakterte tjenester Fremtind Forsikring AS

B.7 ANDRE OPPLYSNINGER

Informasjonen i kapittel B gir et korrekt og hensiktsmessig bilde av selskapets system for risikostyring og internkontroll gjennom perioden.

C.RISIKOPROFIL

Konsernets risikostyring skal bidra til trygghet for kunden i tillegg til å gi god avkastning for eier innenfor et akseptabelt risikonivå. Risikonivået skal stå i samsvar med styrets risikoappetitt. God risikostyring innebærer styring og kontroll av risikobildet i alle prosesser og ledd i virksomheten. Selskapets interne og eksterne kontrollaktiviteter skal sikre at definerte risikogrenser overholdes og at eksisterende risikobilde er godt kommunisert i organisasjonen.

Kvantifiseringen av konsernets risiko gjøres basert på Pilar 1 og 2 under Solvens II. Konsernet beregner Pilar 1 konsolidert etter standardformelen. Konsernet benytter metode 1, full konsolidering, for beregning av kapitalkravet. Konsernets risikoprofil basert på risikoklassifisering/undermoduler etter Pilar 1 er behandlet i dette kapittelet. I tillegg omtales likviditetsrisiko og andre vesentlige risikoer.

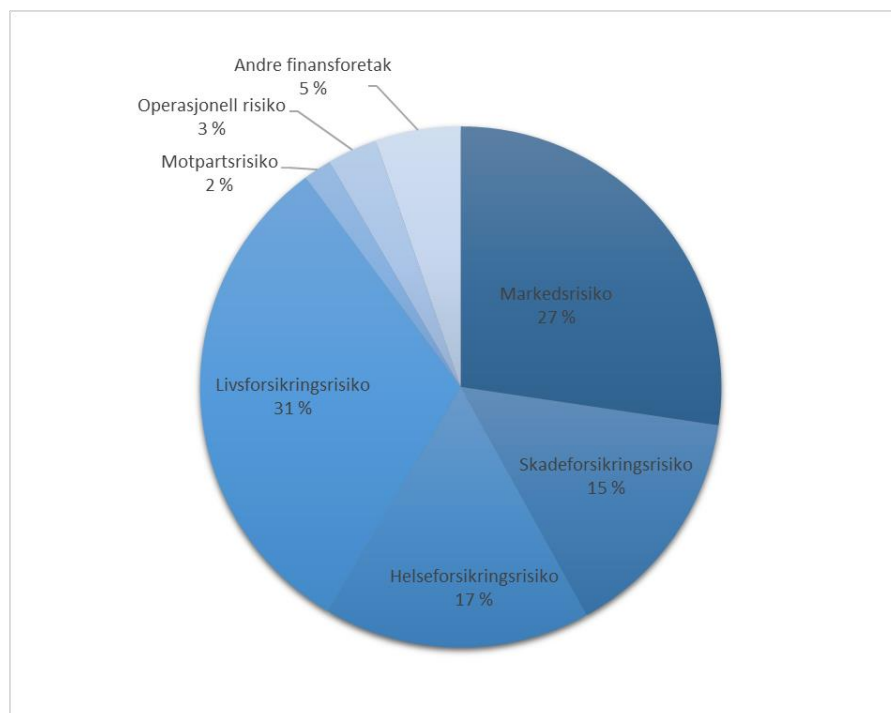
Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har besluttet å innføre et kapitalmål for konsernet på 150 prosent av SCR. Tilsvarende er det etablert kapitalmål på 160 prosent i Fremtind Forsikring AS og Fremtind Livsforsikring AS, og et kapitalmål fra 140-160 prosent i SpareBank 1 Forsikring AS.

Figur 4: Overordnet risikoprofil basert på standard formelen

Solvenskapitalkrav for SpareBank 1 Gruppen konsern pr. 31.12.19 utgjorde 8.718 mill. kroner og solvenskapitalen utgjorde 14.615 mill. kroner, tilsvarende en solvensmargin på 168 %, økt fra 164 % sammenlignet med 31.12.18. Økningen skyldes endringer i både solvenskapital og solvenskapitalkrav.

Tabellen nedenfor viser hvordan konsernets beregnede risiko var fordelt pr. 31.12.19 mellom de ulike hovedkategoriene i standardformelen under Solvens II. Solvensmarginen på 168 % er over konsernets definerte kapitalmål på 150 %.

Figur 5: Fordeling av hovedkategorier risiko etter standardmetoden

SCENARIOANALYSE

SpareBank 1 Gruppen AS gjennomfører scenarioanalyser for å overvåke hvordan konsernets solvensmargin vil kunne påvirkes av ulike hendelser, se eksempler gitt i

Scenario	Beskrivelse	Hypighet
Strategi	Fremskriving av solvensmarginen i en 5 års tidsperiode, med utgangspunkt i prognosen som utarbeides til strategien.	Årlig, i forbindelse med strategiarbeidet
Nedgang i finansmarkedene	Fremskriving av selskapets solvensmargin i en 5 års periode, der aksjer, eiendom og obligasjoner faller i verdi.	Årlig, i forbindelse med ORSA-prosessen
Prispress og avgang	Fremskriving av selskapets solvensmargin i en 5 års periode med økt avgang og reduksjon i premier.	Årlig, i forbindelse med ORSA-prosessen

Tabell 21. Scenarioanalyser gjennomføres for å gi god innsikt i hvilke markedshendelser, samt øvrige interne og eksterne faktorer, som kan påvirke konsernets kapitalstatus vesentlig. Scenarioene er gjennomført konsistent i datterselskapene, for deretter å konsolideres i konsernet som helhet. De gjennomførte analysene danner grunnlag for fastsettelse av eventuelle tiltak.

Scenario	Beskrivelse	Hypighet
Strategi	Fremskriving av solvensmarginen i en 5 års tidsperiode, med utgangspunkt i prognosen som utarbeides til strategien.	Årlig, i forbindelse med strategiarbeidet
Nedgang i finansmarkedene	Fremskriving av selskapets solvensmargin i en 5 års periode, der aksjer, eiendom og obligasjoner faller i verdi.	Årlig, i forbindelse med ORSA-prosessen
Prispress og avgang	Fremskriving av selskapets solvensmargin i en 5 års periode med økt avgang og reduksjon i premier.	Årlig, i forbindelse med ORSA-prosessen

Tabell 21: Scenarioanalyser SpareBank 1 Gruppen konsern

I tillegg utarbeides spesifikke økonomiske, katastrofe-, og ulykkesenarioer, og markedssenarioer i Fremtind Forsikring AS og SpareBank 1 Forsikring AS.

C.1 FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko omfatter de risikoer konsernet er eksponert for gjennom selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, og Fremtind Forsikring AS. Forsikringsrisiko omfatter modulene for forsikringsrisiko liv og forsikringsrisiko helse, og forsikringsrisiko skade etter standardmetoden.

SpareBank 1 Forsikring AS har eksponering mot forsikringsrisiko liv. Fremtind Forsikring AS har eksponering mot forsikringsrisiko skade. Begge selskapene har eksponering mot forsikringsrisiko helse. For SpareBank 1 Gruppen konsern konsolideres risikoen samlet for konsernet.

FORSIKRINGSRISIKO LIV

Forsikringsrisiko liv omfatter de risikoene SpareBank 1 Forsikring AS er eksponert for knyttet til livsforsikring, som vist i figuren nedenfor.

Figur 6: Forsikringsrisiko liv

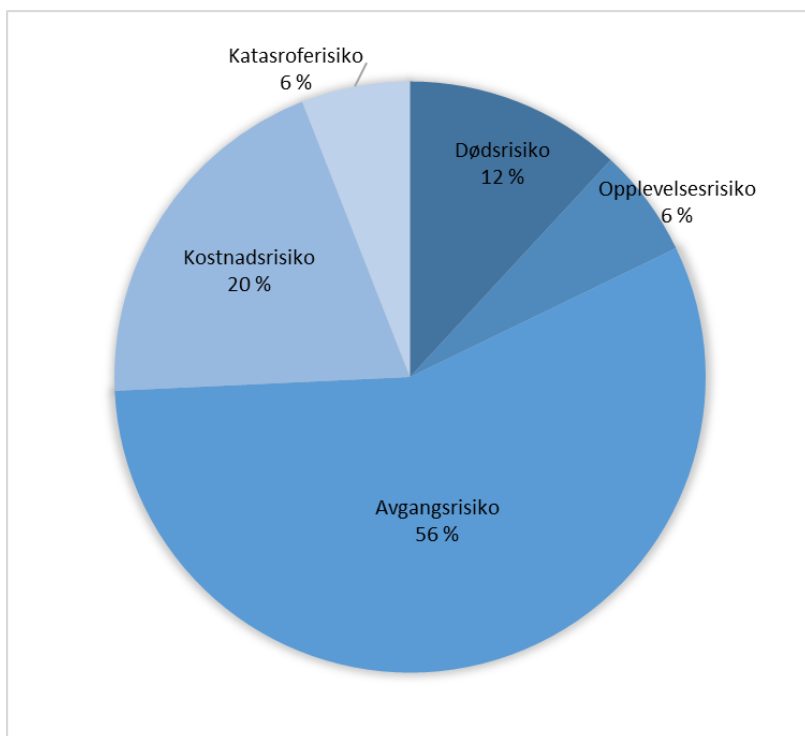
I Tabell 22 gis en nærmere forklaring av de ulike risikotypene som hører til forsikringsrisiko liv.

Risikotype	Forklaring
Dødsrisiko	Risiko for tap knyttet til at dødeligheten blir høyere enn beste antakelse, og at selskapet derfor får flere dødsrisikoutbetalinger enn forutsatt.
Opplevelsesrisiko	Risiko for tap knyttet til at dødeligheten blir lavere enn beste antakelse, og at selskapet derfor må utbetale pensjoner over en lengre periode enn forutsatt.
Uførhetsrisiko	Risiko for tap knyttet til at uførheten blir høyere eller reaktiveringen lavere enn beste antakelse, og at selskapet derfor får høyere uføreutbetalinger enn forutsatt.
Kostnadsrisiko	Risikoen for tap knyttet til at kostnadene og inflasjonen blir høyere enn beste antakelse, slik at selskapet får høyere administrasjonsutgifter enn forutsatt.
Avgangsrisiko	Risiko for tap knyttet til at avgangen avviker fra beste antakelse. Med avgang menes alle lovbestemte eller kontraktmessige rettigheter kunden har til å avslutte, gjenkjøpe, redusere eller innskrenke kontrakten.
Katastroferisiko	Risiko for tap fordi erstatninger knyttet til dødelighet, uførhet, ulykke eller sykdom øker som følge av en katastrofe knyttet til ulykke eller pandemi. Dersom mange av selskapets kunder med samlet høy forsikringsrisiko oppholder seg på samme sted, for eksempel i samme bygning, utgjør dette en konsentrasjonsrisiko.

Tabell 22: Risikotyper Forsikringsrisiko liv

Under forsikringsrisiko liv utgjør avgangs-, kostnads- og dødsrisiko de største risikoene. Avgangsriskoen fremkommer som tap på eiers kapital ved umiddelbar frivillig avgang. For produkter med god lønnsomhet vil dette kunne ha vesentlig betydning for SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Gruppen konserns solvensposisjon, da fremtidig forventet resultat til eier vil reduseres. Kostnadsrisiko regnes som tap på eiers resultat gitt økt kostnadsnivå på 10 prosent og en kostnadsinflasjon på 1 prosent årlig i forhold til beste estimat. I og med at flere av produktene regnes frem til kontraktens utløp får dette en betydelig negativ effekt. Dødsrisiko stammer i stor grad fra individuell kapital død og gruppeliv død. Figur 7 viser den prosentvise fordelingen av forsikringsrisiko per risikoelement.

Figuren nedenfor viser prosentvis brutto fordeling av forsikringsrisiko brutt ned på de ulike risikoelementene.

Figur 7: Forsikringsrisiko Liv

FORSIKRINGSRISIKO HELSE

Forsikringsrisiko helse omfatter de risikoene SpareBank 1 Gruppen konsern er eksponert for knyttet til helseforsikring, som vist i figuren nedenfor. SpareBank 1 Gruppen konsern har eksponering mot katastroferisiko helse, og helseforsikring lik skade i både SpareBank 1 Forsikring AS, og Fremtind Forsikring AS.

Figur 8: Risikokategorier Forsikringsrisiko Helse

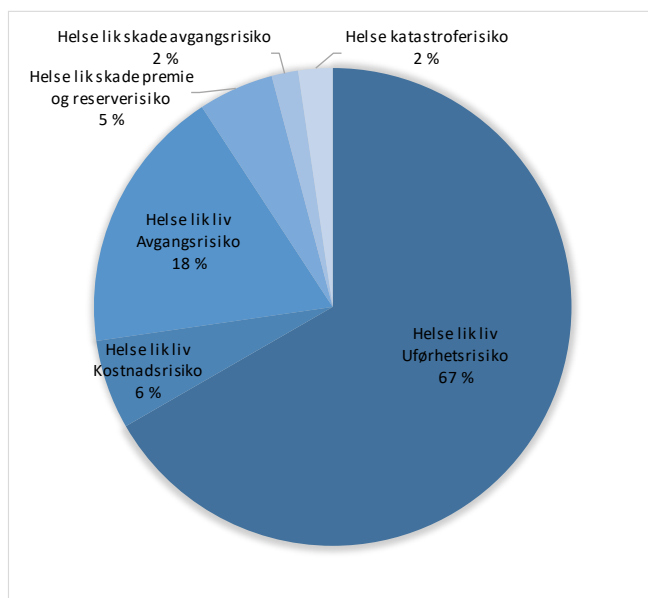
I Tabell 23 gis en nærmere forklaring av de ulike risikotypene som hører til Forsikringsrisiko Helse.

Risikotype	Forklaring
Katastrofe-, uførhets-, kostnads- og avgangsrisiko	Se definisjon gitt i Tabell 24.

Premie- og reserve risiko	Risiko for at premier og tilhørende premie-reserver ikke er tilstrekkelige i forhold til de forpliktelser selskapet har påtatt seg ved inngåelse av forsikringskontrakter (tegningsrisiko), og risiko for at erstatnings-avsetningene og utbetalingsreservene ikke er tilstrekkelige i forhold til de krav avsetningene skal dekke (reserverisiko). Kostnadsrisikoen en del av premierisikoen i dette segmentet.
---------------------------	--

Tabell 23: Risikotyper Forsikringsrisiko Helse

Under Helseforsikring-lik-liv utgjør uførhet den største risikoen. For Helseforsikring-lik-skade er premie/reserverisiko den største risikoen. Fordelingen av helseforsikringsrisiko pr. element fremgår av Figur 9.

Figur 9: Forsikringsrisiko helse SpareBank 1 Gruppen konsolidert

FORSIKRINGSRISIKO SKADE

Forsikringsrisiko skade er begrenset til selskapet Fremtind Forsikring AS, og omfatter de risikoene selskapet er eksponert for gjennom sin forsikringsvirksomhet. Disse fordeler seg på følgende risikokategorier:

Figur 10: Forsikringsrisiko skade

Risikotype	Forklaring
Premie- og reserverisiko	Se definisjon gitt i Tabell 24.
Avgangsrisiko	Se definisjon gitt i Tabell 23.

Katastroferisiko	<p>Katastroferisiko oppstår som følge av feil i håndtering av aggregering og/eller akkumulering av risiko. Dette kan resultere i økt eksponering for katastroferisiko som for eksempel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naturkatastrofe • Menneskeskapt katastrofer som terror og eksplosjon/brann • Pandemi, masseulykke og konsentrasjon av mennesker som beskrevet
------------------	--

Tabell 24 gis en nærmere forklaring av de ulike risikotypene som hører til Forsikringsrisiko Helse.

Risikotype	Forklaring
Premie- og reserverisiko	Se definisjon gitt i Tabell 24.
Avgangsrisiko	Se definisjon gitt i Tabell 23.
Katastroferisiko	<p>Katastroferisiko oppstår som følge av feil i håndtering av aggregering og/eller akkumulering av risiko. Dette kan resultere i økt eksponering for katastroferisiko som for eksempel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naturkatastrofe • Menneskeskapt katastrofer som terror og eksplosjon/brann • Pandemi, masseulykke og konsentrasjon av mennesker som beskrevet

Tabell 24: Risikotyper Forsikringsrisiko skade

FORSIKRINGSRISIKO - KONSENTRASJON

Konsernets risikotoleranse knyttet til tegning av forsikringsrisiko er uttrykt gjennom selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, og Fremtind Forsikring AS sine kjerneprosesser og retningslinjer knyttet til risikoovertagelse, samt produktutvikling og pricing.

SpareBank 1 Forsikring AS har retningslinjer for risikoutvelgelse både for bedrifts- og privatmarked som risikovurdering, risikoklassifisering, helsevurdering og beløpsgrenser på forsikringssum ved tegning. Dette er imidlertid ikke knyttet direkte opp mot konsentrasjonsrisiko.

Fremtind Forsikring AS har definerte underwritingsregler innenfor både privat- og bedriftsmarked. Selskapets konsentrasjonsrisiko knyttet til forsikring er hovedsakelig kumulert innenfor brannforsikring og yrkesskadeforsikring. Forsikring av eget bygg – Hammersborggata 2 og yrkesskadeforsikring for egne ansatte i samme bygg utgjør de største risikoene. Eksponeringen er beskyttet gjennom selskapets gjenforsikringsprogram.

FORSIKRINGSRISIKO - RISIKOREDUKSJONSTEKNIKKER

For å redusere forsikringsrisikoen benytter selskapene SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Forsikring AS seg av gjenforsikringsavtaler.

Vurdering av reassuranse inngår som en del av SpareBank 1 Forsikring AS produktutviklingsprosess for alle nye produkter og endring av eksisterende produkter. Videre er selskapets risikoprofil og risikobærende evne sentrale faktorer ved bestemmelse av hensiktsmessige former for reassuranse. Selskapets reassuranse policy gir handlingsregler for å redusere selskapets risiko pr. person/gruppe samt selskapets katastroferisiko.

Fremtind Forsikring AS styrer forsikringsrisikoen gjennom selskapets fastsatte tegningsregler innenfor definerte områder. Gjennom selskapets resultatstyring sikres nødvendige lønnsomhetstiltak slik at forsikringsrisikoen reduseres. Videre benytter selskapet seg også av gjenforsikringsavtaler for å redusere forsikringsrisikoen. Disse avtalene er gjenstand for årlig fornyelse.

C.2 MARKEDSRISIKO

Konsernet er eksponert mot markedsrisiko gjennom investeringsporteføljene i selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, og Fremtind Forsikring AS. Markedsrisiko består av risiko knyttet til negativ verdiutvikling i aksjer, renter, kredittmarginer (spread), valuta og eiendom. I tillegg vil selskapene kunne ha mulighet til å ha en mindre andel av alternative investeringer som for eksempel hedgefond og private equity.

Markedsrisiko	
Risikokomponent	Forklaring
Aksjerisiko	Aksjerisiko er risiko knyttet til endring i markedsverdi for posisjoner i egenkapitalinstrumenter, herunder aksjer, aksjefond, kombinasjonsfond, hedgefond og private equity, samt derivater med egenkapital-instrumenter som underliggende.
Renterisiko	Renterisiko defineres som endring i markedsverdier på selskapets investeringer i obligasjons- og sertifikatmarkedet samt selskapets forsikringsforpliktelser som følge av endring i markedsrentene.
Eiendomsrisiko	Eiendomsrisiko er risiko knyttet til verdiutvikling på selskapets posisjoner i fast eiendom, samt derivater med eiendom som underliggende. Eventuelle plasseringer i eiendomsfond som ikke har et vesentlig innslag av lånefinansiering medregnes under vurderingen av eiendomsrisiko.
Kredittmarginrisiko (spreadrisiko)	Kredittmarginrisiko er risiko for endring i markedsverdi på selskapets investeringer i rentepapirer som følge av endring i kredittmarginer for ulike kredittrating klasser.
Valutarisiko	Valutarisiko er risiko for tap som oppstår som følge av endring i kursen mellom norske og utenlandske valutaer.

Tabell 25: Risikotyper markedsrisiko

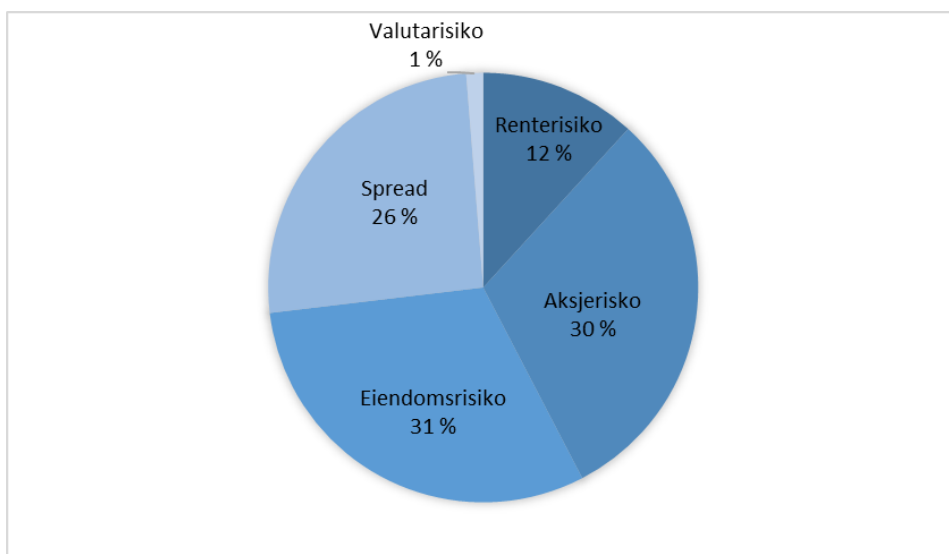
Selskapene har i hovedsak investeringer i rente-, aksje-, og eiendomsmarkedet. For SpareBank 1 Forsikring AS, er den finansielle risikoen blant annet knyttet til om selskapet klarer å innfri den årlige rentegarantien hvert år og på lang sikt knyttet til de forsikringstekniske avsetninger.

I det konsoliderte perspektivet for konsernet stresses eiendom i undermodulen eiendomsrisiko. For SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Forsikring AS er de samme investeringene (eiendomsdøtre) å anse som strategiske aksjeinvesteringer, og stresses følgelig som aksjer og ikke som eiendom under standardmetoden.

Aksjerisiko, kredittmarginrisiko (spreadrisiko), og eiendomsrisiko er de største markedsrisikoene beregnet etter standardmetoden for konsernet.

For renterisiko beregnes hva som gir størst negativ effekt av rentefall og renteoppgang. Pr. 31.12.19 er det rentenedgang som gir størst beregnet tap.

Figuren nedenfor viser prosentvis fordeling av selskapets markedsrisiko brutt ned på de ulike risikoelementene.

Figur 11: Markedsrisiko SpareBank 1 Gruppen konsolidert

FORSIKTIGHETSPRINSIPPET

Rammer og retningslinjer for styring av markedsrisiko følger av selskapenes investeringsstrategi som er vedtatt av styret av de respektive styrene i SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Forsikring AS. Selskapenes markedsrisiko er for det vesentligste relatert til renterisiko, spreadrisiko, aksjerisiko og eiendomsrisiko. Eksponeringen mot utenlandsk valuta i investeringsporteføljen er valutasikret til NOK, noe som reduserer valutarisikoen til et relativt sett begrenset nivå.

Diversifisering og spredning av de ulike risikotypene og verdipapirene i investeringsporteføljen er sentralt i investeringsstrategien og tilhørende retningslinjer. Hovedformålet er at ingen forvaltere, enkelt fond eller enkeltinvesteringer skal kunne dominere avkastningen og risikoen i porteføljen. Det benyttes derfor flere forvaltere og det settes krav til maksimal konsentrasjon mot motparter der det er relevant og kan være en utfordring.

Selskapene benytter eksterne forvaltere i forvaltningen av hhv aksjer og renter, og utvelgelsen av forvaltere skjer på uavhengig basis.

Styrene setter prosentuelle rammer for hver aktivaklasse, i tillegg setter også styrene rammer innenfor aktivklassene. Rammene i kapitalforvaltningen er ment å sikre at porteføljen og investeringene er i tråd med forsiktighetsprinsippet. Rammene og strategien sikrer dermed at investeringene har riktig profil og eksponering med tanke på kredittkvalitet, likviditet, prising, målbarhet med mer. Eksempelvis er det blant annet krav til hvor stor del av porteføljen som skal være i Investment grade rentepapirer og hvor stor del som kan være i såkalte High yield rentepapirer, med noe høyere risiko og forventet avkastning.

Ved investering i nye produkter, aktivaklasser eller instrumenter vil det gjennomføres utstrakt testing og inngående vurderinger før man investerer i disse. Dersom det på basis av vurderingene og undersøkelsene besluttes å investere i en ny type instrument eller aktivaklasse, vil man normalt eksponere et mindre beløp for å sikre at selskapets rutiner og systemer kan håndtere dette innen eksponeringen økes til et mer vesentlig nivå.

RISIKOKONSENTRASJON

Konsernets investeringsporteføljer i SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Forsikring AS anses veldiversifiserte både med hensyn på allokering mellom ulike aktivaklasser samt at ingen enkeltinvesteringer utgjør en uforholdsmessig stor andel av investeringene. Selskapet anses å ha en forsvarlig risikokonsentrasjon innenfor markedsrisiko.

RISIKOREDUKSJONSTEKNIKKER

SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Forsikring AS administrerer de respektive investeringsporteføljer i henhold til risikoprofil med de begrensninger selskapenes styrer fastsetter gjennom blant annet investeringsrammer knyttet til øvre og nedre grense for hver aktivaklasse, durasjoner og kreditt-rating.

Selskapenes valutaeksponeringer er tilnærmet fullt ut avdekket ved hjelp av handel i valutasikringsderivater gjennom 2019.

C.3 MOTPARTSRISIKO (KREDITTRISIKO)

Motpartsrisiko defineres som risikoen for at konsernet påføres tap som følge av at selskapenes motparter ikke innfrir sine forpliktelser. Motpartsrisiko er inndelt i Type 1 og Type 2, hvorav førstnevnte omfatter gjenforsikringskontrakter, derivatmotparter og bankinnskudd mens sistnevnte omfatter fordringer på formidlere og kunder.

Motpartsrisiko avhenger i stor del av motpartens kreditt-rating. Kreditt-ratingen for reassurandører overvåkes kontinuerlig av selskapets reassurandørmegler. I tillegg utfører Aktuarfunksjonen en sjekk opp mot Standard & Poor's sin kreditt-rating database hvert kvartal.

SpareBank 1 Forsikring AS - Motpartsrisiko

For å redusere motpartsrisiko er det satt rammer for inngåelse av reassuransekontrakter der valgt reassurandør ikke skal ha lavere offisiell rating enn A- og at risikoen skal spres på flere reassurandører. Kreditt-rating på øvrige motparter kontrolleres av risikostyringsfunksjonene i SpareBank 1 Forsikring AS.

Fremtind Forsikring AS - Motpartsrisiko

Motpartsrisiko avhenger i stor del av motpartens kreditt-rating. Kreditt-ratingen for reassurandører overvåkes kontinuerlig av selskapets reassurandørmegler. I tillegg utfører Fagsjef Reassuranse en kontroll opp mot Standard & Poor's sin kreditt-rating database hvert kvartal. Kreditt-rating på øvrige motparter kontrolleres av selskapets risikostyringsfunksjon.

Selskapene SpareBank 1 Factoring AS og Modhi Finance AS er selskap i konsernet som er eksponert mot kredittrisiko. Porteføljevirksomheten består i kjøp av misligholdsporteføljer fra banker og andre finansieringsselskaper. Kredittrisiko oppstår som følge av skyldneres evne til å betale, sett opp mot bokført verdi av porteføljene. Kredittrisikoen er beregnet ut fra de regulatoriske kapitalkravene for selskapet. SpareBank 1 Factoring AS gir kreditt med sikkerhet i utestående fakturaer. SpareBank 1 Factoring AS gjennomfører kredittvurdering både av klienter som har factoringkreditt, samt av kunder som factoring-klientene selger til. De av klientens kunder som ikke har en tilstrekkelig kredittkvalitet, vil normalt ikke finansieres. SpareBank 1 Factoring AS har i tillegg kredittforsikret sine største eksponeringer. Basert på at selskapet har gode kredittrutiner både med hensyn til å vurdere den enkelte factoringklient, og rutiner for å analysere factoringklientens kunder, har selskapet en god og diversifisert risikostruktur. Det vurderes ut fra dette at en beregning av kredittrisikoen i forhold til regulatoriske kapitalkrav gir et godt utgangspunkt for å estimere kredittrisikoen på factoringområdet.

C.4 LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risiko for at enten morselskapet eller et av datterselskapene ikke klarer å betjene forpliktelsene innen forfall uten at det oppstår vesentlige ekstrakostnader. For å unngå dette er likviditetsstyring viktig både på et operasjonelt og strategisk plan.

RISIKOTOLERANSE

Konsernet skal ha moderat til lav likviditetsrisiko. Policyen skal sørge for forsvarlig likviditetsstyring slik at konsernet til enhver tid har tilstrekkelig likviditet til å dekke sine forpliktelser ved forfall.

LIKVIDITETSRESERVER

SpareBank 1 Gruppens likviditetsbehov vil normalt bestå av følgende komponenter:

- a) Kapitalbehov for å dekke løpende driftskostnader og renter i en situasjon der SpareBank 1 Gruppen AS ikke får tilført konsernbidrag eller utbytte fra datterselskapene
- b) Kapitalbehov for å betale renter og forfall på eksisterende lån
- c) Utbytte til eierne og konsernbidrag eller utbytte til datterselskap
- d) Oppkjøp av virksomhet
- e) Finansiering av virksomhet i datterselskap gjennom tilførsel av egenkapital og/eller lån

Målsatt likviditetsreserve skal utgjøre 150 mill. kroner. Dersom likviditetsreserven ligger lavere enn 100 mill. kroner skal det rapporteres til administrerende direktør og det skal fremlegges en plan for hvordan man så raskt som mulig skal komme tilbake til en likviditetsreserve på 150 mill. kroner. Den målsatte likviditetsrammen må ses opp mot at selskapet har etablert lånemuligheter i eierbankene.

Det legges til grunn at utbytte og eventuelle større oppkjøp/selskapsetableringer eller kapitaltilførsler til SpareBank 1 Gruppens datterselskap, ref. punkt c)-d), i utgangspunktet ikke skal dekkes av likviditetsreserven. Beholdning av likvide eiendeler kan omfatte kontanter, bankinnskudd, omsettelige verdipapirer som er gjenstand for kontinuerlig omsetning og kommitterte kredittfasiliteter.

FINANSIERING

Konsernet finansieres av eierbankene gjennom en kombinasjon av langsiktig og kortsiktig finansiering. Ved behov vil konsernet også kunne benytte innlån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet som finansieringskilde.

Konsernet skal til enhver tid sørge for tilstrekkelig stabil og diversifisert langsiktig finansiering i forhold til sine eiendeler.

SpareBank 1 Gruppen AS har inngått en konsernkontoordning med datterselskapene. I den forbindelse er det etablert en samlet kredittamme. Ubenyttet kreditt, utover de rammene som er tildelt datterselskapene gjennom konsernkontoordningen, inngår som en del av likviditetsreserven.

PROGNOSE

Det utarbeides månedlige likviditetsprognoser for konsernet.

STRESSTESTER

Det gjennomføres kvartalsvise stresstester der hensikten er å avdekke vesentlige risikoområder innenfor selskapets likviditetsstyring og finansiering. I stresstestene hensyntas selskapsespesifikke forhold, markedsrelaterte hendelser og ulike

scenarier og tidshorisonter. Erfaringene fra stresstestene skal brukes når styret vurderer rammer for likviditetsrisiko og risikotoleranse og oppdaterer beredskapsplanen.

BESLUTNINGSTAKER OG ANSVARLIG

Policy for likviditetsstyring og finansiering besluttes av styret i SpareBank 1 Gruppen AS. Stabsrolle CFO er hovedansvarlig for policyen, og også ansvarlig for den løpende likviditetsoppfølgingen. CRO følger opp målsatt likviditetsreserve og rapporterer likviditetsstatus. Dette inngår i den kvartalsvise risikorapporteringen til styret.

FORTJENESTE I FREMTIDIGE PREMIER

Beregningen av "Expected profits in future premiums" (EPIFP) gjøres på hver homogene risikogruppe og samles i en post. Pr. 31.12.19 var den beregnede fortjenesten i fremtidige premier på 9.485 mill. kroner for SpareBank 1 Forsikring AS. For Fremtind Forsikring AS var den beregnede fortjenesten i fremtidige premier 414 mill. kroner.

C.5 OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for tap som en følge av sviktende interne rutiner eller prosesser. Dette kan relatere seg til menneskelig svikt, systemsvikt eller eksterne hendelser.

Den operasjonelle risikoen favner således over alle øvrige risikokategorier og er ment å adressere disse i den grad de ikke eksplisitt er dekket av de respektive risikokategoriene. Operasjonell risiko under standardformelen omfatter ikke risiko relatert til strategiske beslutninger eller omdømmerisiko.

Kapitalkravet for den operasjonelle risikoen beregnes under standardformelen basert på et volummål for premier og reserver i SpareBank 1 Forsikring AS og Fremtind Forsikring AS.

SpareBank 1 Gruppen AS har også en policy for styring og kontroll av operasjonell risiko som gir overordnede føringer for sikre at konsernet samlet sett har effektive og hensiktsmessige prosesser for styring og kontroll av operasjonell risiko.

Videre er det etablert et kontrollmiljø som omfatter internkontrollgjennomgang, risikoworkshops, hendelsesdatabase for registrering av uønskede hendelser samt en risikostyringsdatabase for oppfølging av tiltak. Det foretas også en kartlegging av den operasjonelle risikoen i forbindelse med oppfyllelse av IKT-forskriften, dette gjøres gjennom en årlig COBIT-undersøkelse (Control Objectives for Information Technology).

C.6 ANDRE VESENTLIGE RISIKOER

Gjennom konsernets ORSA prosess identifiseres også risiko av mer strategisk og forretningsmessig karakter. Strategisk risiko defineres som risiko for tap som følge av manglende evne til å implementere forretningsplaner, feilvalgte strategiske beslutninger, manglende allokering av ressurser, eller tilpasninger av forretningen til endringer i markedet. Forretningsmessig risiko defineres som risiko for tap som følge av uventede endringer i juridiske rammebetingelser, endringer i eksterne politiske, økonomiske og sosiale forhold.

Strategisk og forretningsmessig risiko har stort fokus i selskapet og følges opp løpende. Dette innebærer å følge nøye med på utvikling i rammebetingelser, endringer i eksterne politiske, økonomiske og sosiale forhold.

C.7 ANDRE OPPLYSNINGER

Informasjonen i kapittel C gir et korrekt og hensiktsmessig bilde av selskapets risikoprofil gjennom rapporteringsperioden.

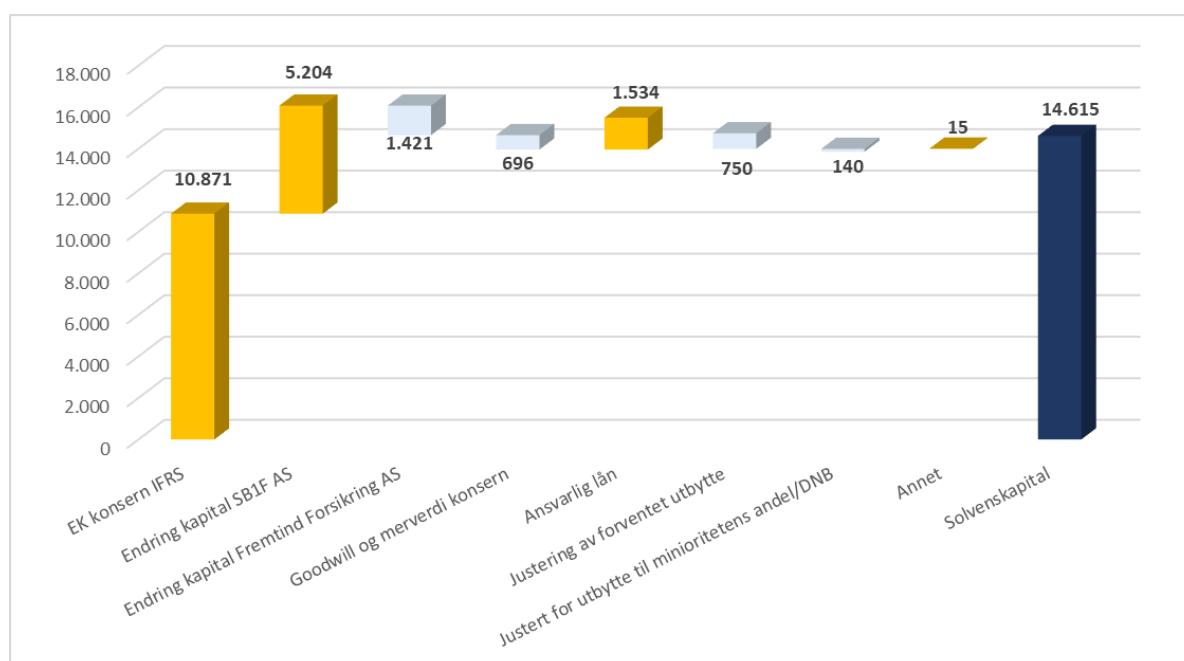
D. VERDSETTING FOR SOLVENSFORMÅL

SpareBank 1 Gruppen har på konsolidert nivå utarbeidet Solvens II balanse, og regulatorisk kapitalkravsberegning (SCR) per 31.12.19. I dette avsnittet redegjøres for de gruppespesifikke aspekter som fremkommer både på kapitalkravet, og ansvarlig kapital.

Liv- og skadeselskapet er underlagt årsregnskapsforskriften ved utarbeidelse av ordinært årsregnskap. Det er få forskjeller mellom deres regnskap og regnskap utarbeidet etter IFRS. I Solvens II balansen konsoliderer SpareBank 1 Gruppen liv- og skadeselskapet med morselskapet, og tar inn øvrige datterselskaper SpareBank 1 Factoring AS, Modhi Finance AS, Conecto AS, ODIN Forvaltning AS og LOfavør AS etter egenkapitalmetoden. Justeringene som liv- og skadeselskapet foretar på verdsettelse i Solvens II videreføres i konsernregnskapet.

SOLVENSKAPITAL/ ANSVARLIG KAPITAL

I utarbeidelsen av ansvarlig kapital på konsolidert nivå for SpareBank 1 Gruppen konsern vises i figuren nedenfor en bro fra IFRS egenkapital til ansvarlig kapital under Solvens II.

Figur 12: Endringer fra EK IFRS til tilgjengelig solvenskapital pilar 1 SB1G konsern

- Egenkapital SpareBank 1 Gruppen IFRS konsolidert per 31.12.19: 10.871 mill. kroner
- Endret ansvarlig kapital som følge av overgang til markedsverdier i SpareBank 1 Forsikring AS: 5.204 mill. kroner.
- Endret ansvarlig kapital som følge av overgang til markedsverdier i Fremtind Forsikring AS: - 1.421 mill. kroner. I denne justeringen ligger det et vesentlig fratrukk for immaterielle eiendeler og goodwill.
- Fratrasket goodwill og merverdier konsern: - 696 mill. kroner.
- Fondsobligasjonslån på 1.000 mill. kroner i SpareBank 1 Forsikring AS legges til som tier 2 kapital. Tilsvarende legges det til et ansvarlig lån i morselskapet på 284 mill. kroner og et ansvarlig lån til datterselskap på 250 mill. kroner. Samlet utgjør dette 1.534 mill. kroner.
- Avsatt utbytte til eier er tatt ut av ansvarlig kapital på - 750 mill. kroner.
- Avsatt utbytte til minoritetens andel DNB på 140 mill. kroner.
- Øvrige poster er totalt 15 mill. kroner.
- Per 31.12.19 gir dette en ansvarlig kapital på Solvens II konsolidert nivå på 14.615 mill. kroner.

VERDIVURDERING FOR SOLVENSFORMÅL

Verdivurdering av forsikringstekniske avsetninger er beskrevet i de kvalitative rapportene for SpareBank 1 Forsikring AS, og Fremtind Forsikring AS. De samme verdivurderingsprinsipper som er benyttet i forsikringsselskapene er videreført konsistent på gruppenivå.

E. KAPITALSTYRING

Konsernet har etablert et internt fastsatt mål for solvensmargin etter Solvens II, hvor kapitalmålet er satt til 150 prosent solvensmargin ut ifra Pilar 1 standardmetoden. For SpareBank 1 Forsikring AS er kapitalmålet et intervall på 140-160 prosent solvensmargin. I Fremtind Forsikring AS er kapitalmålet satt til 160 prosent solvensmargin.

Det fastsatte kapitalmålet er styrende i forhold til konsernets og datterselskapenes strategi for kapitalstyring, og tillegges vesentlig vekt ved vurderinger knyttet til kapitalbehov. Gjennom konsernets ORSA prosess foretas det fremskrivninger av kapitalbehov, både under mer normale/forventede scenarier samt ulike stressscenarier. Fremskrivningene gjøres med tidshorison på 5 år. Konsernets ORSA prosess er førende i forhold til å fastsette mål for kapitaliseringen samt identifisere behov for tiltak. Solvensmarginen pr. utgangen av 2019 er på 168 prosent for SpareBank 1 Gruppen konsolidert.

Utbyttepolitikk

SpareBank 1 Gruppen AS har som mål å utbetale 60-70 prosent av overskuddet på konsolidert nivå som netto utbytte. Ved fastleggelse av utbytte for SpareBank 1 Gruppen AS skal det legges vesentlig vekt på at man har en tilfredsstillende solvensmargin, basert både på gjeldende regelverk og de mål som er fastsatt av styret. I vurderingen av solvenssituasjonen skal det hensyntas kapitalbehov for fremtidig vekst samt selskapets ORSA-beregninger og likviditetssituasjon. Det er resultat etter skatt i morselskapet, SpareBank 1 Gruppen AS, som danner grunnlag for fastsettelse av størrelsen på utbyttet.

E.1 ANSVARLIG KAPITAL

Konsernets tilgjengelige kapital er på 14.615 mill. kroner pr. 31.12.19 økt fra 11.674 mill på samme tidspunkt året før. Spesifikasjon av solvenskapitalen følger av tabellen nedenfor:

Solvenskapital per 31.12.19	SB1G konsolidert				
	Mill. kroner	Total	Tier 1	Tier 2	Tier 3
Innskutt egenkapital	2.400	2.400			
Avstemmingsreserve	9.522	9.522			
Ansvarlige lån	1.534		1.534		
Risikoutjevningfond	116		116		
Avsetning til naturskadefondet	1.043		1.043		
Solvenskapital	14.615	11.922	2.693		

Tabell 26: Tilgjengelig solvenskapital pr. 31.12.19

Konsernets tilgjengelige solvenskapital har således økt med 2.941 mill. kroner i 2019. Den ansvarlige lånekapitalen er økt med 251 mill. kroner gjennom året.

Forsikringstekniske avsetninger til markedsverdi gir et redusert bidrag til selskapets tilgjengelige kapital, hvor forskjellen mellom bokførte regnskapsmessige verdier og markedsverdi av de forsikringstekniske avsetningene er redusert i perioden.

Endring tilgjengelig kapital 2018-2019 mill. kroner	31.12.19	31.12.18	Endring
Innskutt egenkapital	2.400	2.400	0
Avstemmingsreserve	9.522	6.982	2.540
Ansvarlige lån	1.534	1.283	251
Risikoutjevningfond	116	79	37
Avsetning til naturskadefondet	1.043	929	114
Solvenskapital	14.615	11.674	2.941

Tabell 27: Endring tilgjengelig kapital 2018-2019

E.2 SOLVENSKAPITALKRAV OG MINSTEKAPITALKRAV

Under Solvens II beregnes et solvenskapitalkrav (SCR) og et minimumskapitalkrav (MCR). SCR skal representere den kapital et selskap eller konsern må ha for å kunne tåle 99,5 prosent av mulige utfall på ett års sikt. MCR skal tilsvarende reflektere at selskapet minimum må tåle 85 prosent av mulige utfall på ett års sikt.

Ved brudd på SCR stilles det krav fra Finanstilsynet om å levere planer for hvordan selskapet skal kunne oppfylle SCR igjen. Det vil kreves at selskapets styre fremlegger eventuelle tiltak eller forbedringer av solvensposisjonen. I en normalsituasjon må selskapet i løpet av en periode på ni måneder igjen tilfredsstille SCR kravet.

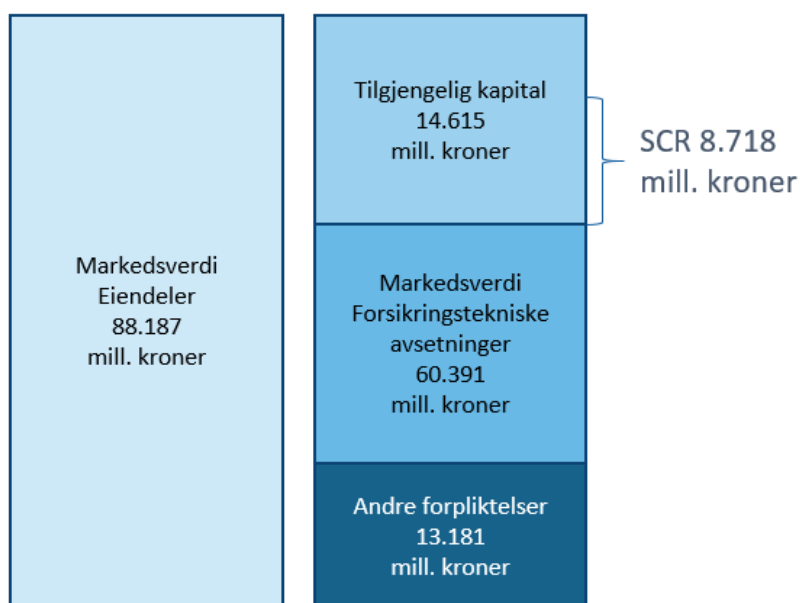
Ved brudd på MCR vil Finanstilsynet kunne frata selskapet konsesjonen dersom ikke selskapet møter kravet i løpet av tre måneder.

MINIMUMSKAPITALKRAV (MCR)

Minimumskapitalkravet til selskapet er på 2.610 mill. kroner pr. 31.12.19, økt fra 2.077 mill. kroner per 31.12.18. Minimum 80 prosent av minimumskapitalkravet skal bestå av Tier 1 kapital, tilsvarende 2.088 mill. kroner per 31.12.19. Selskapet hadde pr. 31.12.19 Tier 1 kapital på 11.922 mill. kroner og har dermed tilstrekkelig kapital i forhold til MCR.

SOLVENSKAPITALKRAV (SCR)

SCR beregnes basert på sjokk-scenarier mot eiendelene og forpliktelsene. SCR beregnes som BSCR (Basis Solvenskapitalkrav) tillagt operasjonell risiko og fratrukket tapsabsorberende evne. BSCR er beregnet ut fra sjokk av markeds-, livsforsikrings-, helseforsikrings- og motpartsrisiko, samt alle korrelasjonsmatriser gitt av regelverket. Sjokkfaktorene og korrelasjonene mellom de ulike risikoene er gitt i regelverket når konsernet benytter standardmodell.

Figur 13: Solvens II balanseverdier og solvenskapitalkrav per 31.12.19

Beregning pr. 31.12.19 viser at SpareBank 1 Gruppen konsern har et samlet solvenskapitalkrav på 8.718 mill. kroner, økt fra 7.139 mill. kroner fra året før. Solvenskapitalkravet er økt med 1.579 mill. kroner fra 2018 til 2019. Solvenskapitalkravet er hensyntatt diversifisering, tapsabsorberende evne for forsikringstekniske avsetninger, og utsatt skatt ved inntruffet scenario.

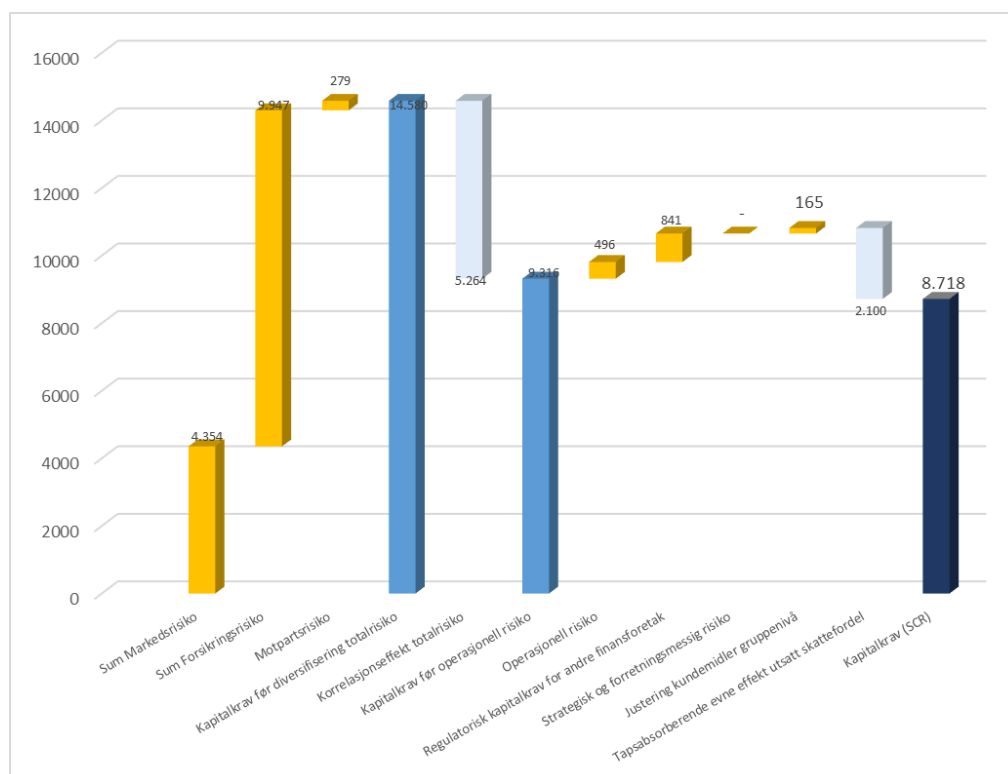
Kapitalkrav SII (MNOK)	Pilar 1 SB1G konsolidert		
	31.12.18	31.12.18	Endring
Netto tall risikomoduler			
Markedsrisiko	4.354	3.538	816
Skadeforsikringsrisiko	2.328	1.529	798
Helseforsikringsrisiko	2.632	2.556	76
Livsforsikringsrisiko	4.988	4.365	623
Motpartsrisiko	279	331	-52
Kapitalkrav før diversifisering totalrisiko	14.580	12.319	2.260
Korrelasjonseffekt totalrisiko	-5.264	-4.362	-901
Kapitalkrav før operasjonell risiko	9.316	7.957	1.359
Operasjonell risiko	496	387	109
Regulatorisk kapitalkrav for andre finansforetak	841	809	32
Justering kundemidler gruppenivå	165	97	68
Tapsabsorberende evne effekt utsatt skattefordel	-2.100	-2.110	10
Kapitalkrav	8.718	7.139	1.578
Solvenskapital	14.615	11.674	2.941
Solvensmargin	168 %	164 %	4 %
Minstekapitalkravet MCR	2.610	2.077	533

Tabell 28: Endring SCR 2018-2019

Markedsrisikoen er økt med 816 mill. kroner, hovedsakelig med bakgrunn i lavere aksjeholdning og redusert stressfaktor for aksjer.

Tegningsrisiko, livsforsikring er redusert med 410 mill. kroner og skyldes hovedsakelig en reduksjon i avgangsrisiko som følge av lavere forventet lønnsomhet for pensjonskapitalbevis.

Figuren nedenfor viser ikke-diversifiserte tall for risiko delt opp i markedsrisiko, forsikringsrisiko liv og helse samt motpartsrisiko. Summen av risikoene er 14.580 mill. kroner. Korrelasjonseffekter reduserer dette tallet til 9.316 mill. kroner. Tapsabsorberende evne i kundemidler og utsatt skatt reduserer det ytterligere til 8.718 mill. kroner. Tillagt operasjonell risiko, og regulatorisk kapitalkrav for SpareBank 1 Factoring AS, Modhi Finance AS, og ODIN Forvaltning AS er total SCR for konsernet på 8.718 mill. kroner.

Figur 14: Solvenskapitalkrav pr. risikosegment

KILDER TIL DIVERSIFISERINGSEFFEKTER PÅ GRUPPENIVÅ

SpareBank 1 Gruppen AS beregner solvensmargin konsolidert for konsernet. Dette innebærer at standardmetoden i henhold til Solvens II benyttes konsolidert for selskapene SpareBank 1 Forsikring AS, Fremtind Forsikring AS, og SpareBank 1 Gruppen AS. Når disse selskapene adresseres som om det var en enhet, oppstår økte diversifiseringseffekter. Dette sett i forhold til om kapitalkravene fra Fremtind Forsikring AS og SpareBank 1 Forsikring AS summeres.

Diversifiseringseffektene oppstår der hvor begge selskaper har eksponering. Den vesentligste driveren til økte diversifiseringseffekter på konsolidert nivå, ved bruk av standardmetoden er diversifiseringseffekter mellom markeds-, skadeforsikrings-, helseforsikrings-, livsforsikrings-, og motpartsrisiko. Denne utgjør 1.172 mill. kroner per 31.12.19.

E.3 BRUK AV DEN DURASJONSBASERTE UNDERMODULEN FOR AKSJERISIKO VED BEREGNINGEN AV SOLVENSKAPITALKRAVET

Konsernet benytter ikke den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko.

E.4 FORSKJELLER MELLOM STANDARDFORMELEN OG BENYTTEDE INTERNE MODELLER

Konsernet benytter standardformelen til beregning av kapitalkrav under Solvens II.

E.5 MANGLENDE OPPFYLLELSE AV MINSTEKAPITALKRAVET OG MANGLENDE OPPFYLLELSE AV SOLVENSKAPITALKRAVET

Konsernet har en solvensmargin på 168 prosent pr. 31.12.19, mens marginen i forhold til minstekapitalkravet er på 560 prosent. Konsernet har overholdt krav til minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet i hele perioden.

E.6 ANDRE OPPLYSNINGER

Opplysningene i kapittel E gir et korrekt og hensiktsmessig bilde av selskapets kapitalstyring gjennom rapporteringsperioden.

F. VEDLEGG

F.1 OFFENTLIGE QRT

Se vedlegget: SB1G AS – Vedlegg til SFCR kvantitative rapporteringsskemaer.